

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARAT

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.
Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill. "Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju,
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (361)
je številka...
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 360.

Chicago, Ill., 4. avgusta (August) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Divje klanje v celi Evropi.

Rusija, Nemčija, Francija, Avstrija in Srbija se koljejo med seboj in napovedujejo mizerijo in smrt milijonom ljudem. Vojni molo ima bogato žetev.

ZADNJE VESTI PRED SKLEPOM LISTA.

London, 3. avg. — Tri nemške armade so vdrle v Francijo, Rusi pa v Nemčijo in v Avstrijo. Prva bitka v zraku se je vršila; francoski aviatik Garros se je zapodil v nemški balon pri Nancy in ga uničili s 25 vojniki. Pri tem je sam izgubil življenje. 150.000 Nemcev je vdrlo v Francijo in Luxemburg.

"Daily Chronicle" ima nepotrjeno poročilo, da je bil avstrijski cesar v nedeljo zvečer umorjen.

Na morju blizu danskega obrežja grme topovi. Velika pomorska bitka je menda v teku.

Avstrijsko čete zapuščajo Srbijo in odhajajo proti Rusiji. Črnogorci bombardirajo iz Lovčena Kotar v Dalmaciji.

Turčija misli udariti na Srbijo. SPLOŠNO KLANJE JE ZAVRŠELO.

Kocka je padla! Celi Evropa je podivjala! V soboto zvečer je nemški cesar napovedal vojno Rusiji. V Berlinu so čakali odgovora na ultimatum, katerega je poslal cesar carju, da mora povedati, zakaj mobilizuje armado, ali odgovora ni bilo. Posledica je klanje. Nemški poslanik je zapustil Petrograd. Car je mobiliziral 4 milijone vojakov. Nemški Viljem je spravil na noge celo armado do 5 milijonov mož. Istočasno je Poincaré, predsednik Francije, ukazal mobilizirati vse sile in njena mogočna flota se bliža nemški v severnem vodovju. Obsedno stanje vlada v Franciji, Angliji in v Nemčiji. Ves železniški promet je ustavljen. Parniki ne smejo več pluti proti Ameriki. Še preden bo "Proletarce" v rokah čitateljev, bo napovedana vojna med Rusijo in Avstrijo, Francijo in Nemčijo, Anglijo in Nemčijo, Italijanski kralj opetovano izjavlja, da bo nevtralen. Strašno klanje se je pričelo in celi Evropa ječi pod silnimi udarci zavita v smodnikov dim...

SRBI ZMAGUJEJO.

Iz Rima poročajo 1. avg. da so Srbi v petek čez pet ur držali Avstrije nazaj v vroči bitki pri Loznici. Več tisoč Avstrijcev je napadlo par sto Srbov, toda zadnji so imeli dobro postojanko. Šele zvečer so se Srbi umaknili. Izgube so velike. — Iz Dunaja poročajo vlada 2. avg. da so bili Srbi poraženi (nič ne pove, kje) in da bežijo v velikem neredu proti Nišu. — Iz Londona poročajo, da bo Avstrija morala vzeti veliko vojaštva iz Srbije in ga poslati na sever proti Rusom, ki so najbrž že vdrli v Galicijo. Cesar je ukazal, da morajo avstrijski generali naglo operirati v Srbiji, da potolčejo Srbe preden napade Rusija.

AMERIKA DELA PATRONE.

Winechester Repeating Arm Co. v New Haven, Conn., je dobila 1. avg. iz Evrope naročilo za 50 milijonov patron. 12.000 delavcev je takoj dobilo delo. Kapitalisti, ki imajo tovarne za izdelovanje morilnega orodja vriskajo veselja...

ANGLEŠKI PREMORGARJI ODREKLI POKORŠINO!

Iz Cardiffa, South Wales, poročajo, da je vodstvo angleške mornarice pozvalo premorgarsko organizacijo, da morajo premorgarji delati čez čas (over time) za proizvodnjo premoga, ki ga rabi brodogoj. Organizacija je pa odgovorila, da ne bo delala čez čas, ker ne smatra potrebnim, da bi se Anglija vmešavala v evropski prepir. Bravo!

POZOR SLOVENSKI DELAVCI!

Avstrijski konzuli so dobili nalogo, da pozivajo v Ameriki živeče rezerviste nazaj v Avstrijo pod orožje. Nikarte iti! Prezrite vsak poziv! Ne dajte se na limanice! Ne dajte se oplašiti! Tam vas čaka le smrt ali mizerija, glad in drugo trpljenje! Avstrijo mogoče čaka pogin v splošni vojni — cesarska vlada bo razbita v nič, kar tudi zasluži! — zato se vam ni treba bati, da vas bo kdo šikaniral pozneje, ako se kedaj povrnete v domovino. Ostanite tukaj! Vi nimate nobenega povoda, da bi streljali delavce drugih narodov, ki vam niso ničesar zakrivali! Bodite pametni! Dol z vojno!

Še nekaj. Ne pošiljajte gotovega denarja v pismih v Avstrijo! Vojaške oblasti tam zdaj odpirajo vsa pisma, ki pridejo iz Amerike in denar lahko izgine v žepe gladnih uradnikov! Pozor na to!

SOCIALISTIČNI KONGRES BO V AMERIKI.

Sodr. Walter Lanfersiek, tajnik stranke, je objavil v soboto, da se bo mednarodni socialistični kongres vršil v Zedinjenih Državah. To je sklep mednarodnega biroja v Bruselu, ko je francoska vlada prepovedala kongres v Parizu za prihodnji teden. Obenem izjavlja biro, da bodo vodstva vseh socialističnih strank začasno premeščena v Zedinjene države, ki so edina nevtralna vesela in sedanjem evropskem konfliktu. Kje in kedaj se bo vršil kongres, še ni znano. Veliko vprašanje je, koliko delegatov bo prišlo iz Evrope, ko pa je ustavljen ves parniški promet in železnice v Evropi so v rokah armade.

AVSTRIJA VDRILA V SRBIJO.

28. julija je Avstrija formalno napovedala vojno Srbiji. Napoved vojne je podpisal v imenu cesarja grof Berchtold, minister za zunanje zadeve. Istočasno je avstrijska armada vdrila v Srbijo čez Savo pri Belgradu, iztočno čez Donavo pri Zemunu in iz Bosne pri Foči čez reko Drino. Avstrija je mobilizirala proti Srbiji pet armadnih korov ali okrog 300.000 mož; druga poročila se glase, da je cesar vrgel v Srbijo do pol milijona vojakov. Iz bojišča ni nobenih zanesljivih vesti. Celi Avstrija je pod pokrovom najostreje cenzure. Pošta, brzojav in telefon je v rokah armade in vojne oblasti zaplenijo vse, kar jim ne ugaja. Tudi privatna pisma odpirajo. Časniškarski poročevalci ne smejo blizu. Edina poročila, ki dohajajo, so uradni buletini iz Dunaja, ki poročajo svetu to, kar se njim zdi. Koliko se je zanesti na taka poročila, si lahko mislimo. Na drugi strani zopet srbska vlada strogo nadzoruje vse vesti iz bojišča. Poroča se, da so avstrijske čete zasedle Belgrad takoj v sredo in sicer brez boja, a drugo poročilo se glasi, da so Avstrije bombardirali mesto iz brodogoja na Savi in razrušili kraljevo palačo ter druga poslopja. Še v petek so poročali, da Avstrije še vedno bombardirajo Belgrad, medtem ko je uradni buletin iz Dunaja naznanil v četrtek, da je Belgrad že v rokah Avstrije. Pri Foči, ob bosansko srbski meji, je bila druga bitka v sredo. Avstrije so vdrli čez Drino in padlo je 800 Srbov in 200 Avsrijcev. Srbski uradni buletin pa poroča, da je padlo le 200 Srbov in sto Avstrijcev. Na srb-
(Dalje na 5. strani.)

Proti krvavi vojni!

JUGOSLOVANSKIM DELAVCEM V AMERIKI.

BRATJE DELAVCI!

Cela Evropa se nahaja pred strašno krizo. Mobilizacija velikih držav je zbudila duhove vseh — prijateljev in sovražnikov človečanstva — do vrhunca.

Vse evropske države se vračajo nazaj v starodavno dobo, ko so ljudje na najkrutejši način žrli drug drugega. Krvoločni kapitalizem, na katerega strani so vsi kralji in cesarji, vse vlade, birokracija sploh, vsi ostanki gnusnega plemstva in vsi zavedeni deli temnih narodnih mas divja zmagonosno proti uničenju cele ljudske kulture, proti zahtevam vsake narodne svobode in proti propasti vsake civilizacije, ki jo je pridobilo človeštvo tekom stotisoče let.

Pred par tedni je padel od roke enega zapeljane srbskega patriota avstrijski prestolonaslednik in njegova žena — in ta na prvi mah nezaten dogodek, je postal iskra, podtaknjena v velikanski kup smodnika, katerega so avstrijski vladajoči krogi kopicili dolgo vrsto let. Velika Avstrija je napovedala vojno mali Srbiji in hoče da jo požre.

Cilj avstrijskih tiranov in vseh gospodujočih razredov v Avstriji je, da širijo državne meje na račun drugih narodnosti. Na ta način so podredili že celo vrsto narodov, ki živijo pod Avstro-Ogrsko v pravem političnem in gospodarskem suženstvu. Avstro-Ogrska je vedno gledala, da so se narodi na Balkanu cepili in drug drugega sovražili in da tako sama pride preko pobitih in onemoglih propadlih balkanskih držav do večjih trgov, do večjih bogastev, do večje moči in brezprimerne profita.

Z druge strani je za istimi cilji težila Rusija, ki je igrala napram balkanskim državam vedno najpodejšo vlogo, posebno napram Srbiji in Bulgariki. Njena vedna želja je bila, da se pospne preko Bulgarije do Carigrada, do ključa svetovne trgovine. V teh ciljih so Avstrijo in Rusijo ovirali interesi drugih evropskih velesil, tako da je sedaj ne eni ne drugi ni mogoče računati na osvojevalne aspiracije proti Carigradu. Nemčija je vedno z bistrim očesom gledala, kaj dela Rusija, za katero je stala Francija kot njena zaveznica. Sploh je bil Balkan zadnjih desetletij jabolko razdora ne samo za balkanske države same, ampak tudi ostalih evropskih velesil. Poleg tega so prišli na površje še interesi kapitalističnega razreda v raznih državah v nasprotje, in to ne samo vsled krajev v Evropi, temveč radi daljnih kolonij v Afriki in Aziji.

Samo ako poznamo ta dejstva, nam je mogoče pojmiti, zakaj so se pripravljale evropske velesile zadnji čas na vojno, zakaj se je metalo za militarizem tako ogromne svote in zakaj se je tiralo narode skoraj v totalno gospodarsko propast.

Ravno ko to pišemo, prihajajo vesti, da je Nemčija že napovedala Rusiji vojno in da je že tudi Francija pripravljena, da prekoraci mejo Nemčije. Celi Evropa gori v strašnem krvavem plamenu, ki bo požrl na stotisoče človeških bitij, proizročil nepopisno stradanje, pustil za seboj mnogo udov in sirot, uničil popolnoma rodna polja in jih pokril s krvjo padlih trupel, kjer bo zavladalo kraljevstvo črvov in črnih vran.

Bratje delavci! Jugoslovanska socialistična zveza v Ameriki, videča v duhu vse te temne dni in stoječa trdno na nepobitnih načelih mednarodnega socializma, pošilja na vas sledeči poziv:

1. Nihče naj ne gre v stari kraj kot vojak, da pomaga nečuvnim tiranom in da postane žrtev kapitalističnih interesov. Agitirajte med delavci in jih odgovarjajte, da ne gredo v ta vojni pekel. Prezrite vsak poziv avstrijskih ali srbskih tiranov, ki bi vas klical na vojno, češ, da greste v boj za osvobodjenje vaše domovine, a v resnici da vstvarjate še bolj plodna tla za nečuvno gospodarstvo raznih kapitalistov, kraljev in ostalih izkoriščevalcev.

2. Ne dajte ne enega centa za vojne svrhe, marveč skupljajte svote in jih pošljite svojim bratom delavcem, ki bodo ostali živi, ko se ta krvava vojna konča, ali ga pošljite njihovim udovcem — ljudem, ki bodo prevzeli oskrbo za vdove in sirote padlih. Ne dajte se omamiti od raznih extrapatriot, ki se vam hlinijo z namenom, da obude v vas šovinistično blaznost, da otmo od vas denar, da napolnijo svoje žepe in da se na vaš račun osebno okoristijo.

3. Sklicujte v vseh krajih shode in protestirajte najodločneje na prvem mestu proti nesramno avstrijski diplomaciji, proti habsburški satrapski dinastiji, proti vsaki diplomaciji sploh, proti vsaki vojni, proti mesarjenju narodov v korist zlih duhov, ki se imenujejo vladarji, tirani in kapitalisti.

4. Skrbite, da v teh težkih časih, ko se nudi od vseh strani zapeljivost po denarju, ko se nastavljajo pasti in skušnjave od strani plačnih patriotov in profesionalnih proglašencev kot voditelji narodov, ne daste vcepiti v svoja srca mržnje proti drugi narodnosti in proti svojim delavskim bratom v drugih deželah. Vedite, da ima delavski razred po vsem svetu samo enega sovražnika — kapitalizem, katerega tvorijo posedujoči razredi vseh držav na svetu.

Bratje! Mi vam opozarjamo na eno dejstvo: V Evropi obstoji poleg tiranske peklenske moči, ki vodi narode v pogubo, še ena druga velika moč, katero predstavlja združeni proletarijat po vsem svetu. Ta moč vstaja proti vojni! Ona vzbuja delavstvo in ga uči, da so njegovi interesi povsod in v vsakem kraju enaki. Za njo so vsi ljudje bratje in delavci vseh narodnosti — prijatelji. Ona je največji faktor napredka, civilizacije, miru, humanitarnosti in sreče. **TA MOČ JE SOCIJALNA DEMOKRACIJA, KATERO TVORILJO VSI ZAVEDNI IN PAMETNI DELAVCI VSEH DEŽEL IN VSEH NARODOV. TA MOČ NE POZNA NOBENE MEJE, NE POZNA NOBENE NARODNOSTNE MRŽNJE, AMPAK SE BORI PROTI VSAKI SUŽNOSTI IN ROBSTVU.**

Sodrug in bratje delavci! Vaša dolžnost — ako hočete da boste pravi ljudje v teh strašnih razmerah — je, da poslušate glas svojih interesov, glas svoje zavesti in da svojo prosveto pripržete prosveti in boju mednarodnega socializma, ki kliče:

DOL S TIRANI! DOL S KAPITALISTIČNIM SUŽENSTVOM! DOL S PRIVATNIM LASTNIŠTVOM! DOL S ŠOVINISTIČNO — POBESNELIMI VOJNAMI!

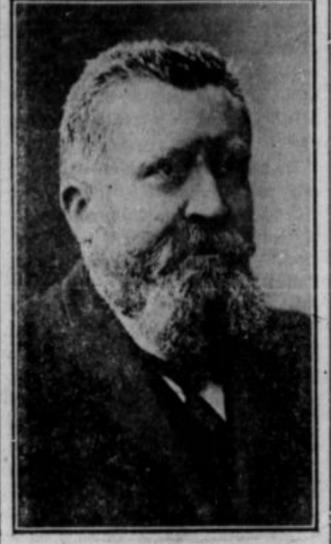
NAJ ŽIVI MEDNARODNI MIR IN BLAGOSTANJE! ŽIVELO BRATSTVO NARODOV VSEGA SVETA!

GLAVNI ODBOR JUGOSL. SOCIALISTIČNE STRANKE V AMERIKI.

Chicago, Ill., 1. avgusta 1914.

Jean Leon Jaures.

Sodrug Jean Leon Jaures, najznamenitejši socialist in duša delavskega gibanja na Francoskem, je mrtev — umorjen! Padel je kot žrtva divjega fanatizma za vojno in patrijotične podivjanosti, ki danes divja po celi Evropi. Dne 31. julija je sodrug Jaures z več sodrugi obedoval v majhni gostilni blizu borze v Parizu. Sedel je pri odprtem oknu, iz katerega je imel pogled na Rue Montmartre in v tistem času je stopil iz ulice k oknu neznanec in naglo ustrelil dvakrat. Jaures ni imel časa, da bi se bil ganil — padel je na mizo z dvema kroglama v glavi mrtev...

JEAN LEON JAURES.

Morilec se takoj prijeli mimoidoči. V hipu se je zbrala pred gostilno množica delavcev, ki so vpili: "Smrt morilec!" Priskočila je policija in otela morileca gotove smrti. Istočasno je množica delavcev in jokajočih sodrugov naložila truplo na ambulanci voz ter ga peljala na njegov dom v sprejemstvu močne straže. Na policijski postaji je povedal morilec, da mu je ime Raoul Villain in je sin sodnega atašeja v Rheimsu. Star je 29 let. Rekel je, da je ubil Jauresa zato, ker silno sovraži socialiste, ki so proti vojni. Splošno mnenje francoskih sodrugov pa je, da je bil morilec najet in plačan od klike patrijotičnih podivjancev, ki hočejo vojno.

Podlemu umoru sodruga Jauresa (izgovori: Žores) so sledile silne demonstracije delavstva. Pred uredništvom socialističnega dnevnika "L'Humanite" se je zbralo na tisoče delavstva, ki so z ogorčenimi klici obsojali zločin. Francoska vlada se je ustrašila učinka podlega umora in premier Viviani je ukazal nabiti letake z uradnim naznanilom, v katerem vlada obsoja umor in pozivlja delavce na mir.

S smrtjo sodruga Jauresa je

izgubila najagilnejšega socialista ne samo socialistična stranka na Francoskem, temveč ves socialistični svet. Za njim žaluje cela internacionala. Rodil se je l. 1859 v Castresu in po končani študijah je poučeval filozofijo v Albi (1881-83) in v Toulouse (1883-85). Leta 1885 je stopil v politično gibanje, toda ne kot socialist. Bil je takrat konservativni republikanec. Socialist je postal šele leta 1889 in 1893 je bil prvi izvoljen kot socialistični poslanec v parlament in od takrat je bil — izvzemši štirih let — vedno v zbornici, kjer se je bojeval za pravice delavstva. V znani Dreyfusovi aferi je igral znamenito vlogo pri reviziji te afere. Pozneje je triumfalno sodeloval za dobrobit Makedonije. L. 1905 je zaslovelo njegovo ime po celem svetu, ko mu je nemška vlada prepovedala govor pred nemškimi socialisti v Berlinu. Jaures je bil največji govornik v celi Evropi; on se je rodil kot govornik ni pisatelj. Njegov krepki značaj, neomajana doslednost in železna energija mu je pridobila spoštovanje tudi med nasprotniki. Vsi kapitalistični in drugi nasprotniki listi pišejo te dni, da je bl Jaures ena najinteresantnejših osebnosti v francoskem političnem življenju.

Kaj je bil sodrug Jaures v socialističnem gibanju na Francoskem, to bo šele popolno ocenila bodoča zgodovina delavske internacionala. Bil je sila, katero bo zavedno francosko delavstvo težko prebolelo in hudo pogrešalo še veliko let. In padel je — žrtev svojega principa, kateremu je bil zvest do konca svojih dni. Kot neustrašen zagovornik mednarodnega miru in veliki sovražnik militaristične blaznosti obeljal je — mučenik za veliko idejo človečanstva in bratske ljubezni med vsemi narodi... Padel je ob času, ko se barbarske evropske vlade pogazile vse človečanske pravice in vrglo milijone ljudi v žrelo satanskemu vojnemu molohu... Padel je in krvoločna zver kapitalizma, militarizma in monarhizma se poškano reži nad njegovim truplom... Toda čas bo prišel, ko bo delavsko ljudstvo vseh narodov spoznalo pravi pomen njegove tragične smrti — spoznalo bo, zakaj je umrl in takrat bo njegov spomin oživel in živel v srehi milijonov in milijonov dolgo, dolgo...

Večna slava njegovemu spominu!

Iz Londona poročajo, da je vlada v Parizu prepovedala javni pogreb sodruga Jauresa. Delavstvo ne sme demonstrirati ob njegovi krsti, ne sme ga spremiti k zadnjemu počitku. Pokopali so ga na tihem, privatno.

V državi Missouri so nabrale ženske 23.000 več podpisov kakor pa jih je podreba, da gre na splošno glasovanje vprašanje, ako se dovoli ženskam v tej državi volilna pravica.

Veliki kapitalisti in politikanti v Wisconsinu so v hudih skrbeh. Zvedeli so, da je na wisconsinem vseučilišču vse polno visokošolcev, kateri se popolnoma strinjajo z socialistično teorijo in jo, o groza, med delavci pismeno in ustmeno razširjajo. Ako je sedanjji kapitalistični red postavljen od boga, čemu se potem kapitalisti razburjajo, ker potem bi bilo nemogoče, da bi ga podrli wisconsinški visokošolci.

Walter Thomas Mills, splošno znani socialistični pisatelj in organizator, je resigniral kot narodni organizator socialistične stranke za Novo Zelandijo in pri-

šel nazaj v Združene države. Sodr. Mills je četiri leta opravljal to službo in splošno zadovoljnost stranke in v svoje agitacijske namene večkrat prepotoval Avstralijo in Novo Zelandijo. Da se mlada soc. stranka v omenjenih deželah tako lepo razvija, gre največ zaslug sodr. Millsu.

SPREMENBA NASLOVA.

Vsled spremembe hišne številke, kjer se nahaja uredništvo in upravnishvo Proletarca, z 4006 na 4008 W. 31st Street, naj vsi ki imajo opravka s Proletarcem, naslovijajo pošiljate na zadnji naslov, TO JE 4008 W. 31st STR., in ne več na stari naslov.

Prosimo tudi starokrajске liste, da pošiljajo liste na gornji naslov. "Zarja," "Naši zapiski," "Železničar" in "Rudar" hodijo še vedno na 2146 Blue Island ave. Chicago. Prosimo, upoštevajte to! Upravnishvo.

IZ NASELBIN.

UTISI S POSLOVANJA.

Dne 1. aprila smo premogarij v vstočnem delu države Ohio odločili premogarsko orodje in šli na stavko, ker prebgarski operatorji niso ničesar hoteli slišati od naših zahtev. In ker sem slutil, da stavka ne bode tako hitro končana, sem se namenil, da izrabim te neprostovoljne počitnice in obiščem sorodnike in sodruge v rojstnem kraju in drugih pokrajinah policijske Avstrije. Rečeno storjeno, in dne 15. aprila se odpeljem z newyorške luke po austro-amerikanski črti s parnikom "cesar Franc Jozef I" proti Trstu, kamor sem dospel dne 28. aprila. Podal sem se na prostor, kjer imajo tržaški delavci svoj lasten dom. Tam sem se seznanil s sodrugom Jože Kopačem in Francetom Skobelnom, urednikom "Železničarja". Sodr. Skobel si je vzel časa in mi je razkazal veliko poslopje delavskega doma, kjer se nahajajo uradi različnih strokovnih društev in 2 veliki dvorani za delavske shode in zborovanja. Potem sva šla ogledovat konzumno društvo, katero ima na leto nad 1.000.000 kron prometa in ogromno zalogo raznovrstnega blaga. Ko sem si ogledal najvažnejše obmorsko mesto v avstrijskeje monarhiji sem se poslovlil od soodr. Skobelna in se odpeljal proti Ljubljani, kjer sem najprvo obiskal moja dva brata in eno sestro s katerimi smo se skupaj zabavali na prvo-majniški veselici. Omeniti moram tudi, da sem bil dne 3. maja na nekem shodu, katerega so sklicali neke vrste patrijotje, kateri slišijo na bombastično ime "zimbobule". Med govorniki so bili svetle zvezde na slovenskem obnebu, kakor državni poslanec Ravnikar, deželni poslanec Ribnikar in oče Turk. Glavni govornik pa je bil neki Bretnar iz Trsta. Shod je bil napovedan od 10 uri dopoldan v mestnem domu, toda ko pridem ob določenem času v mestni dom ni bilo nikjer nobenega človeka, nakar sem dobil pojasnilo, da je sedaj maša, in da se še le po maši prične shod. Končno se res prigujlje župnik Berce, nekaj mojestrov, polirjev, štacnarjev in vajencev. Predsednik shoda se je vsakemu govorniku pred in po govoru na dolgo in široko zahvaljeval za njegov izvrstni (v) govor. Glavni govornik Bretnar si je za tarčo zbral delavski praznik — prvi maj. Mož je zastopal nacionalizem. Po njegovem mnenju so Slovenci vse, drugi narodi pa nič. Mož je seveda videl Ljubljano in Trst, zato se mu seveda ne more zameriti ako ne pozna internacionalnega gibanja delavcev. Ko sem se naveličal poslušati mlatvo prazne slame ljubljanske frakarije, sem odšel s shoda in odšel v upravništvo "Zarje" kjer sem se seznanil s sodrugom Bartelnom, Berdajšom in Tokanom s katerimi smo prireševali delavska uprašanja. Čas je hitro potekal in hitel sem, da obiščem svoj rojstni kraj, vas Luže, fara Doberniče, kjer sem obiskal svojega najstarejšega brata, katerega že nisem videl 27 let. Svojega rojstnega kraja sem se hitro naveličal. Vedno so me sili, da naj molim, hodim v cerkev in k spovedi, sploh da naj igravam vse tiste komedije, katere so slovenskim naseljenecem v Ameriki itak dobro znane. Tem ljudem kaj pripovedovati pomeni ravno toliko, kakor nositi sove v Atene. In ker so me začeli naši dragi rojaki še nekoliko po strani gledati, sem vrgel klobuk v zrak, katerega je vrglo proti Novemu mestu. Nisem se dolgo upiral temu migljaju, in ko sem dospel v Rudolfovo, je bila ravno otvorena belokranjska železnica.

Polje na Dolenjskem jako lepo kaže, in ako ne bode kakšne uime bode lep pridelek. Kmetje na slovenskem so reveži, kjer sem prišel s kmeti v dotiko so mi povsod ponujali grunte na prodaj čez, da moram imeti dosti denarja ker sem bil 10 let v Ameriki. Pojasnjeval sem jim, da delavci v Ameriki nimajo tistih grabelj, s katerimi se grabi denar na kupe, pač pa, da se nato razumejo ameriški kapitalisti. Da sem bil eno leto skupaj na štrajku in večkrat od dva do tri mesece, in

da pri najboljši volji ne morem kupiti grunta. Eden "gentleman" mi je odgovoril, da zakaj sem tako neumen, da štrajkam, da ako bi delal, da bi nekaj zaslužil in povrh vsega tega je še greh ako se človek punta proti svojim višjim. Povedal sem jim, da brez božje volje niti las ne pade z glave, da je potem tudi božja volja ako štrajkamo, in ker so dolenjski kmetje tako predrzni, da za peto to božjo voljo "kikajo", da jih bode skoraj gotovo bog kaznoval s tem, da jim bode to leto zopet toča pobila, kar je seveda zopet toča božja volja in za kar bi ga morali dolenjski kmetje še hvalliti. Žalostno je življenje delavca na slovenskem. Besede velikega Prešerna: "Vremena Kranjcem bodo se zjasnila, jim lepše zvezde kakor zdaj sijale" se še dolgo časa ne bodo uresničile. Klerikalna stranka, katerega se je oblekla v novo obleko in si dala lažljivo ime "Slovenska ljudska stranka, (S. L. S.) ker stara roba ne vleče — je s pomočjo duhovskih ovratnikov, preplavila vso deželo. Dekleta so zaljubljene v Marijino družbo, fantje so pa orli! Seveda bi bil v zmoti, ako bi kdo mislil, da sedaj morala na slovenskem zavzema svoj vrhunec. Marijina družba na slovenskem je lepa organizacija za debele župnike in rdečelične kaplane!

Do grla sit vseh komedij, katere igrajo prečastiti s kmeti in devicami, sem jo mahnil zopet proti Ljubljani, kjer se človek vsaj nekoliko bolj domačega počuti. Podal sem se v Šiško (rojsno vas velikomestnega župnika) kjer sem si v družbi preglednika, soodr. Klemenčiča ogledal prodajalno konzumno društvo. V Šiški sem se tudi seznanil z ravnateljem konzumnega društva za Šiško in okolice soodr. Anton Kristanom, kateri je tudi ravnatelj "kreditne banke" v Ljubljani. S soodr. Kristanom se domeniva, da se drugi dan skupno odpeljeva v Gradec, kjer je imel soodr. Kristan opravke pri graškem velenakupne konzumnej zadrugi. Dotični dan sem si ogledal kreditno banko, katere jako lepo napreduje, nakar se odpeljeva v Hrastnik, kjer rudarji lastujejo veliko poslopje in prodajalno, katero je bilo popred last rudniške družbe, toda vsled slabega vodstva v konzumu je le malo manjkalo, da ni zopet zagospodovala bogata družba. Danes je vodstvo v dobrih rokah in zadruga lepo napreduje.

Zapustivši premogarski Hrastnik, se odpeljeva s Kristanom v Celje, kjer sva morala cele 3 ure čakati na vlak. To priliko sem izrabil, da sem si bolj natančno ogledal nekdanjo prestolnico slovečih celjskih grofov, kateri so vladali in seveda tudi odirali lepo število naših prednikov. V Gradec, ponosno štajersko metropolo sva se pripeljala zvečer, kjer naju je na postaji pričakoval soodr. Vidmar, nakar smo vsi trije odšli na njegov dom in se po domače zabavali.

Drugi dan, 17. maja se je vršila konferenca poslancev konzumnih zadrug za Štajersko, Koroško in Kranjsko. Shod je vršil v lastnem domu "Arbajterville." Na shodu sva se sešla s sodrugom M. Čobalom iz Zagorja, in z državnima poslancema dr. Renarjem in Muhičam zadnji je tudi podžupan graškega mesta.

Ni moj namen, da bi na dolgo in široko opisoval to konferenco, fakt je pa, da je trajala le 6 ur in da se je ukrenilo več koristnega in pametnega, kakor pa pri nan v Ameriki na marsikatereje konvenciji, katere traja po 10 dni. Po konferenci smo si ogledali konzumno zadrugo na zapadni strani graškega mesta. Tam sem kar strmel, ko sem videl moderno pekarno, gostilno in krasen prostor za prireditve veselice in shodov. V prodajalni je velikanska zaloga raznovrstnega blaga, seveda ne smem pozabiti na ogromno klet, v katerem je 25 sodov, in v slehernemu 5.000 litrov dobrega vina. V kleti je pa še nad 100 manjših sodov, kateri so tudi vsi napolnjeni do vrha. Le malo je konzumnih zadrug v Avstriji, kateri bi imeli toliko prometa, kakor ga ima Gradec.

Poslovlil sem se od sodrugov v Gradcu in se podal v Bruck am

Mur. Vomenjenem mestu je glavna pisarna konzumnih zadrug za Avstrijo, katere član sem že 18 let. Vzel sem ven moje novce, da sem imel zopet za rajzo nazaj v Ameriko. Zapustivši Bruck am Mur se odpeljem v Leoben, kjer sem nekdanj delal 11 let. V Leobenu sem odšel 3 tedne in se nastanil pri sodrugih Zvanzigarju, kateri mi je dal stajšovanje brezplačno. Rudniški piontirji, kateri so bili nekdanj zelo surovi z menoj so mi sedaj podajali roke. Veliko je še starih delavcev, kateri so me poznali. Premogarsko društvo je sklicalo dva shoda, na katerim sem jim poročal o delavskem položaju v Ameriki. Nekaterim sem je čudno videlo, da sem si mogel prihraniti toliko denarja, da sem obiskal Avstrijo. Sodr. Vincenc Muhič, državni poslanec, pride večkrat obdržavati shode v Leoben. On je izvrsten govornik in bojevnik za interese delavstva.

Seveda je na zelenem štajerskem svež zrak, zato sem prevzel ulogo turista in hodil po hribih kjer sem se ga v polnej meri navžil. S sodrugom Zvanzigarjem sva se podala v Eisenerz, in od tam v Gruss von Leopoldsteiner See. Do Frei Prehel sva se peljala, od tam pa sva šla peš do rudnika. V rudniški pisarni sva dobila voditelja, kateri naj je vodil želez rudnik. Nazaj sva se z vlakom peljala navzgor v hrib, in ko smo se peljali navzdol, smo gledali cele črede srn in jelenov, kateri so se pasli v dolinah med skalnatimi grebeni. Kar je na štajerskem najlepšega je Eisenerz, na kranjskem pa Bled in Postojnska jama. Ne bodem opisoval krasote postojnske jame, pač pa je nekaj naravno — idealno krasnega in ni mi žal za dotičnih 5 kron, katere sem plačal za vstopnino.

Pripomnim naj še, da pod občino Leoben in Donawitz spada nad 2 tisoč Slovencev, kateri pa nimajo nobene delavske organizacije, ter so popolnoma podivjani. Obnašajo se takole: Šest dni v tednu garajo kot živina, sedmi dan, to je v nedeljo dopoldan gredo s "patenoštri" v cerkev, popoldan pa s kamni in noži oboženi v gostilno. Na plačilni dan se pa še seveda posebno postavijo in celo noč razgrajajo. Po njihovem mnenju ni "fajn" ako takrat in nekaj tepnih, če že ne kateri ubit. Lansko leto so bolniki, kateri so dobili podporo od rudniške bolniške blagajne, odšli v gostilno, kjer so svojo bolniško podporo najprej poglajali po grlu, potem so pa ti bolni delavci enega zdravega ubili. Seveda še druge markantne neumnosti uganjajo, in ni potem čuda, da jih Nemci imenujejo "Windische trol." To vse je zad tiste leve vzgoje, katero dobe na kranjskem od pobožnih klerikaleev. Kar je v mestu Leoben Slovencev, kateri so nekoliko bolj izobraženi, dotični ponavadi kažejo hrbet rimokatoliškemu popom in prestopajo v protestantovsko vero, kjer imajo nekoliko bolj mir pred večno fehtarijo.

Moj čas je potekel in misliti je bilo treba na odhod. Poslovlil sem se od sodrugov, znancev in prijateljev, nakar me je sodrug Zvanzigar z družino v spremstvu več sodrugov spremil na kolo-dvor. Še enkrat smo si prijateljsko stisnili roke, nakar me je odpeljal vlak po novi progi preko Celoveca v Ljubljano. Ko se pripeljem v črno Slovensko metropolo bil je natavno praznik in procesija. Na vsak način sem si hotel to srednjeveško komedijo nekoliko ogledati, zato se ustavim na franciškanskem trgu, poleg Prešernovega spomenika. Lepa procesija je bila. Ako bi jih bil videl "Ringling Brothers" gotovo bi bil vse skupaj kupil za svoj svetovnoznani cirkus. Spreddaj škof avtor poduka ženinom in nevostom, za njim prelajete in kanoniki, kateri so nosili zakrivljeno palico, kot vidni znak njihovega dostojanstva, na "gradu" pa so grmeli topovi. Za temi svetimi možmi pa čudna mešanica klerikaleev in liberalcev s prižganimi svečami, kateri so se skesano trkali na prsa.

Liberalci se te ceremonije boržkotne zato udeležijo, da bi jim bog odpustil vse grehe, katere so med letom namazali v "Slovenskem Narodu," "Danu" in "Našem Domu" kjer so grmeli proti pobožnim klerikaleem. Večna slava

solidarnosti in načelom klerikalne in liberalne slovenske frakarije.

Čas je prišel, in posloviti sem se moral od sodrugov, bratov in sestra ter se odpeljati v Trst, da se odpeljem s parnikom "cesar Franc Jozef II" zapet nazaj v Ameriko. Sešel sem se še s sodrugom Jože Kopačem, nakar smo odpulili iz Trsta dne 13. junija. Vožnja smo imeli prijetno in parnik je obstal v vseh večjih mestih po nekaj ur. Imel sem priliko si ogledati Neapoli in Palermo v Italiji, Patros na Grškem in Alžir v Afriki, kjer je večina prebivalcev Arabcev, ter spadajo pod francosko vlado.

Na tem mestu se lepo zahvalim mojim bratom, sestram, sodrugom, sodruginjam, znancev in prijateljem v starem kraju za njihovo gostoljubnost in kličem živeli in zopet na svidenje.

V Glencoe sem prišel 28. junija in ni mi bilo potreba uprašati, ako je še štrajk. Na postajo so me prišli čakati moji ožji prijatelji, katerim se je poznalo na obrazih, da še nič ne delajo. Ko sem jih zapustil, bili so bleedi in upadli, sedaj pa od solca zagorelih lic in žalostni, ker imajo kapitalisti tako kamenita srca. Po vedali so mi, da so v času moje odsotnosti umrli v Glencoe trije Slovenci, najbolj pa me je pretresla vest, da tudi sodruga Pavel Dolencea ni več živega med nami. Ravno ko se je zbudil iz duševnega spanja, pa je postal žrtev današnjega gnjilega in korumpiranega kapitalističnega sistema. Naznanjam tudi, da sem zopet prevzel tajništvo socialističnega kluba št. 2 J. S. Z.

Vaš za socializem
Ignac Zlemberger,
L. Box 12, Glencoe, O.

Glencoe, O.

Mislím, da se bodemo sedaj bolj pogosto oglaševali iz štrajkarskega okraja, ker na nas trka že beda. Nobeden si ni popred mislil, da bode štrajk toliko časa trajal in kakor se govori, še tudi ne bode tako hitro konec. Naše zahteve so skromne. Mi ne zahtevamo nič več kakor 47 centov na "role mine" od tone. Ako premogarski baroni po drugih okrožjih lahko to ceno plačajo, zakaj pa bi v Belmont County ne. V našem belmontskem okrožju je itak slabše za delati kakor pa marsikje drugje, in to že zato, ker je pri nas mnogo kamenja. Pretečni mesec je bil tukaj organizator Joseph J. Ettor od "Industrial Workers of the World" kateri je Taljane tako elektriziral, da so v "Glenn mine" s silo pregurali en par delavcev iz premogokopa, kateri so bili uposleni pri vodnih sesalkah. Sedem je bilo a-teriranih in odpeljanih v zapor v Lenklorville, sedaj je vsaki med teh pod \$500 varščine, ker so se pregrešili tudi proti zakonu države Ohio, kateri prepoveduje nositi orožje brez dovoljenja oblasti. Omenjeni Ettor je namigoval, da bi bilo boljše, ako bi se premogarije odepili od "E. M. W. of A." in pristopili k "I. W. W." organizaciji. Ako bi se to zgodilo, potem bi bili zgubljeni, ker podjetniki bi nam potem ne pripoznali nobene organizacije. Ako je naša organizacija slaba, potem smo tega sami krivi. Resnica je, da se včasih pošlje nekaj takih delegatov na konvencije, za katere bi bilo boljše ako bi bili doma. Na konvenciji pa ima seveda vsak delegat pravico za glasovati in zato se pripeti, da se vrine v pravila kakšna nepotrebna točka, po kateri pa se moramo ravnati vsaj do prihodnje konvencije. Zadnja konvencija o- bihskih premogarjev, katerega se je vršila v Columbusu je med drugimi sprejela tudi predlog proti petim glasovom kateri se glasi, da se v slučaju štrajka ne odpo- kljuje kurjačev in tistih delavcev, kateri so zaposleni pri vodnih sesalkah. V Belaire, O. so Italijani postali jako nemirni, zato se je o- krajni šerif obrnil do governorja Fossa, da naj pošlje milico. Governor mu je odgovoril, da ne pošlje vojaštva, pač pa ako so nemirni resni, da naj šerif zapreže toliko mož štrajkarjev, kolikor jih potrebuje v svrhu da niso ogroženi dotični delavci, katerim je dovolila delati premogarska konvencija. To se je zgodilo in sedaj je mir. Stavkokaza ni nobenega in zato trdosrčni kapitalisti čakajo, da bi mi štrajkarji postali

li nemirni. Gospodje kapitalisti nam bi seveda radi razbili našo unijo. Načeloma nimam nič proti "I. W. W." organizatorjem, pač pa bi želel, da naj ti ljudje pripravljajo delavcem, da naj ob času volitev glasujejo za socialistični tiket. Po tej poti bi se nekaj doseglo, ampak žal, da ravno to važno točko omeniti marsikateri "dobri" organizator pozabi delavcem povedati.

Na našej rednej mesečni seji slov. soc. kluba št. 2, kateri se je vršil dne 19. julija smo soglasno sklenili, da hočemo odstati zvesti našej uniji "United Mine Workers of America", ne pa capljati za "I. W. W." organizacijo. Ako pa je v našej uniji kaj nepotrebnih smeti, potem pa bomo že gledali, da se jih na prihodnji konvenciji pomede.

Socialistični pozdrav
Ignac Zlemberger, tajnik

Cleveland, O.

Nekoliko pojasnila.

Kakor je znano čitateljem lista "Glas Svobode" sem podpisani v imenovanem listu priobčil članek pod naslovom: "Članom S. S. P. Z. v predvavek", v katerem sem brez vsakega napada izrazil svoje mnenje glede predloga št. 1. S. S. P. Z. Ako pa je bil g. Konda, kot član omenjenega društva, sam kovač omenjenega predloga, potem naj si nikar ne umišljuje, da njega ne sme nihče kritizirati in pobijati predlogov, kateri diše po absolutizmu. Znamo je, da bi lastnik G. S. rad mene kolikor mogoče ponižal in morda tudi vrgel ven iz zveze, kar pa ne pojde tako gladko, ker Martin ni zveza, ampak član zveze kakor smo drugi.

Kar se tiče kritizacije v mojem članku glede volitev, upam, da zavoljo tega tudi nisem zaslužil smrti na vešalih. Ako sem člane nekega tukajšnjega društva opozoril, da naj ne puste volitev gl. tajnika S. S. P. Z. v nemar in sicer zaradi tega, ker se je en član društva izrazil, da on ne bode glasoval, rekoč, da je to samo humbug gl. odbora. Torej ali nisem bil upravičen jih opozoriti, in zaradi tega opozarjanja sem bil od urednika Glas Svobode napaden, dasiravno urednik (Op. ured. Konda ni urednik, temveč lastnik G. S. Kjer pa so listi v rokah privatnih oseb, tam kaj pa morajo uredniki tako pisati, kakor jim lastniki žvižgajo.) ni bil popolnoma nič prizadet, še manj pa kako društvo iz- zemski enega člana, kateri je v tem mestu in sovražnik g. Konda. Glede protislovja točke a in c v 1 členu ustave S. S. P. Z. in točke 7. v XXXIII. členu bi tudi opral- šal lastnika G. S. kaj je delal v Milwaukee na zadnji redni kon- venciji takrat, ko so se delala pravi- la. Ako on zna, da pravila S. S. P. Z. niso dobra, zakaj pa se ni oglasil na konvenciji in tega po- vedal delegatom. Toliko za en- krat, ako pa ne zadostuje, se pa lahko še kaj več pomenimo.

Andrej Bačnik.

Virden, Ill.

Na skupnem zborovanju članov družtev "Rodoljub" št. 74, S. N. P. J. in "Grozoljub" št. 44, S. S. P. Z. dne 26. julja ob desetih dopoldne v "Rudarski dvorani," Virden, Ill. se je sprejela sledeča resolucija:

Ker je mnogo društev sklicalo skupna zborovanja glede združnje vseh slovenskih naprednih podpornih organizacij, na katerih se je članstvo prizadetih organi- zacij tako odločno izrazilo za združenje, svoje sklepe priobčilo v glasilih prizadetih organizacij, da danes ne obstoja najmanjši dvom, da bi bilo članstvo proti združenju; ker so tozadevno že tri resolucije izdelane, katere pa bistveno ne soglašajo in dajejo posameznikom kakor tudi celim društvom priliko za razne debate, napačno tomalčenje in zavlačevalno politiko od odprte strani; ker so člani radi nove posrtnin- ske lestvice vseh prizadetih pod- pornih organizacij financijelno močno odškodovani, osobito oni, ki so danes v akciji za združitev, si žele svoje lastne zadeve takoj urediti po svoji volji, kar je njim nemogoče v svojo lastno korist in podporne organizacije, če se zdru- žitev v najkrajšem času ne izvr- šijo. Radi navedenih dejstev poziv- ljemo predsednika pripravljalne- ga odbora Viljem Sitterja, naj takoj skliče skupno sejo priprav-

ljalnega odbora, na kateri naj se pripravljalni odbor zedini na eno samo resolucijo za združenje, ka- tero naj se potem potom priprav- ljalnega odbora razpošle na sploš- no glasovanje vsem društvom prizadetih podpornih organizacij. Izvirne glasovnice naj se vračajo pripravljavnemu odboru, kateri jih je razposlal, poročila o gla- sovanju pa svojim eventualnim glavnim uradom. Pripravljalni odbor se ima radi tega zediniti na eno samo resolucijo, ker v naspro- tnem slučaju mogoče nobena re- solucija ne dobi zadostne večine glasov in na taki način so zavla- čevalni politiki zopet na široko odpro usta. Drugo resolucijo ali poziv manjšine naj se pripravi za slučaj, da prvi ne dobi pri sploš- nem glasovanju zadostno število glasov. Resolucijo S. N. P. J. naj se v prvi vrsti upošteva in to radi tega, ker je najpopolnejše iz- delana, vsebuje najcenejši, naj- krajši in najgotovnejši način zdru- žitve! Ako hočemo jednote in zveze združiti in ne razkopati, je gotovo dejstvo, da jih moramo združiti pod eno že obstoječih or- ganizacij. Ker je S. N. P. J. naj- večja po članstvu kakor tudi po premoženju in ravno zadnji čas po državnem komisarju pregleda- no premoženje in poslovanje, ter vse najdeno v dobrem redu, za- to smo zadovoljni se združiti brez vsacega komentarja pod "char- terjem" S. N. P. J. Prva seja pri- pravljalnega odbora naj se vrši takoj in sicer v Chicago, Ill. V Chicago naj pa bode seja radi te- ga, ker je ista v sredini Združe- nih držav in glavni stan dveh pri- zadetih podpornih organizacij in tam izhajajo glasila skoro vseh prizadetih jednot in zvez. Stroš- ke naj povrne vsaka podporna or- ganizacija zastopniku, chikaški podporni organizaciji pa naj pre- skrbita sobo za sejo na svoje stroške, ker njih ne bode vožnja in zamuda lastnih zastopnikov to- liko stala. To resolucijo je po sklepu poslati vsem glasilom pri- zadetih podpornih organizacij, en izvod pa direktno predsedniku pripravljalnega odbora br. Vil- jem Sitterju Box 57 Conemaugh, Pa. Ob jednem pozivljamo tudi druga društva, da se pridružijo naši akciji. Zapisnik skupne se- je pripravljalnega odbora naj se objavi v vseh glasilih prizadetih organizacij: "Proletarec" Glasilo S. N. P. J.; S. S. P. Z. in "Na- rodni Vestnik".

Joseph Jurak, predsednik skup- nega zborovanja.

Frank Robavs in Jakob Wol- kar, zapisnikarja.

Gross, Kans.

Dne 28. junija 1914 se je pri zastavni seji združenih postaj društva sv. Barbare v Forest City, Pa. št. 41, 44, 47, 59 in 90 o ravnanju gl. odbora sv. Barba- re glede združitve z drugimi jednotami in zvezani sklenilo, da se izda na vse k tej organizaciji pripadajoče postaje sledeči

Poziv.

1. Organizacija sv. Barbare je imela na konferenci zastopnikov v Chicagi vseh prizadetih jednot in zvez svojega zastopnika izvol- ljenega z dvetretinsko večino, da zastopa njene interese, toda glav- ni odbor se ne ozira niti na skle- pe konference, kakor tudi ne na željo večine članstva.

2. Po pravilih je gl. odbor, kakor tudi članstvo navezan na društvena pravila in če veljajo pravila za posameznega člana, morajo ista veljati tudi za gl. odbor, ki ni pač nič drugega kot izvršujoči organ istih.

3. Gl. odbor je bil sicer nevedno še na kakšen način izvoljen od zastopnikov ljudstva oziroma članstva in isti je navezan na sklepe in želje zadnjega, ter je isto tudi opravičeno zahtevati, da se gl. odbor ravna po sklepih zadnje konvencije, in da se gl. tajnik Ivan Telban ne izgovarja, da se mora ravnati po navodilih gl. predsednika Josipa Peternel, kteri misli, da je on absoluten gos- podar naše organizacije, kot si je mislil nekaj časa Mr. Huerta v Mehiki, kateremu pa bide danes zadnja ura. In tako tudi lahko gosp. gl. predsedniku, če bodejo ravnali člani pravilno.

4. Resnica je sicer in pod kaz- nijo prepovedano, da se nesme sčuvati proti glavnemu ali postaj- nemu odboru, toda prepričani smo, da mi ne delujemo v škodo. (Nadaljevanje na tretji strani)

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91ja, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomočni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomočni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5409 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAŽIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POBOTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. pobotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČJAN, 2. pobotnik, 274 Lunnen Street, Johnstown, Pa.
ALOJZIJ KARLINGER, 3. pobotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 88.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOČNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
Gačnik Ivan, 435 Coleman ave., Johnstown, Pa.
Zaman Franc, box 556, Conemaugh, Pa.
Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
Rupert Jakob, box 238, Sorth Fork, Pa.
Gabrenja Matija, R. D. 1, box 120, Johnstown, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŽEVE SLOVENSКИH PODPORNИH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z.
Zavertnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J.
Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J.
Štefančič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare.
Frank J. Aleš, 4006 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D.
Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLEARTC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Cenzurna društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštah; Expressih; ali Bančnih denarnih skaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

IMENA IN NASLOVI URAĐNIKOV DRUŠTEV S. D. P. Z. ZA LETO 1914.

Boritelj, št. 1., Conemaugh, Pa. — Predsednik: Martin Petrič; tajnik: Ivan Zgonc, box 27 blagajnik John Brezovec, box 6; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako nedeljo v mesecu v dvorani Sv. Alojzija.

Pomočnik, št. 2., Johnstown, Pa. — Predsednik: Mihael Cenc, 353 Ohio St.; tajnik: Jos. Budna, box 57; blagajnik: Josip Rogelj, box 152; vsi v R. F. D. 3, Johnstown, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v dvorani društva Triglav.

Zaveznik, št. 3., Franklin-Conemaugh, Pa. — Predsednik: John Bober, b. 572; tajnik: Louis Krašna, box 626; blagajnik: Jurij Šabane, b. 788; vsi v Conemaugh, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo v Slov. Izobraževalnem Domu.

Zavedni Slovenec, št. 4., Lloydell, Pa. — Predsednik: Andrej Drobnič, b. 176, Beaverdale, Pa.; tajnik: Ant. Gerbec, b. 35, Lloydell, Pa.; blagajnik: Jurij Kosabe, box 38, Beaverdale, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Avstrija, št. 5., Ralphon, Pa. — Predsednik Ant. Omerzu, b. 165; tajnik Josip Setinšek, box 124; blagajnik: Martin Abram, box 2, vsi v Ralphon, Pa.

Zvesti Bratje, št. 6., Garrett, Pa. — Predsednik: Ivan Kral, box 227; tajnik: Avgust Orel, box 48; blagajnik: Josip Ostenič, box 197, vsi v Garrett, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

Jedinstvo, št. 7., Claridge, Pa. — Predsednik: Jos. Jaklič, b. 281; tajnik: Franc Zorman, b. 255; blagajnik: Josip Pine, box 28; vsi v Claridge, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Planinski Raj, št. 8., Segundo, Colo., št. 8. — Predsednik: John Pavletič; tajnik: Fr. Suvonič, box 505; blagajnik: Luka Bergant, box 505; vsi v Segundo, Colo.

Zavedni Stajerc, št. 9., Johnstown, Pa. — Predsednik: Martin Kral, 812 Chestnut St.; tajnik: Andrej Dobnikar, R.F.D. 4., b. 145; blagajnik: Jakob Puntar, R. F. D. 4.; vsi v Johnstown, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v Celloso, Pa.

Jasna Poljana, št. 10., Brownsville, Pa. — Predsednik: Edvard Zolcar, Lemond Furnace, Pa.; taj. Iv. Blažine, box 123, Fairbank, Pa.; blagajnik: Josip Markovič, box 62, Lemond Furnace, Pa. Seja vsako prvo nedeljo.

Zarja Svobode, št. 11., Dunlo, Pa. — Predsednik: Fran Naglič, box 228; tajnik: Andrej Obrezar, box 155; blagajnik: John Dolez, box 161, Dunlo, Pa.; vsi v Dunlo, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Danica, št. 12., Hillwood, Pa. — Predsednik: Milivoj Koruzović, b. 144; tajnik: Josip Glas, box 88; blagajnik: Louis Kit, box 45, Hillwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Večernica, št. 13., Baggaley, Pa. — Predsednik: John Arh, box 162, Withney, Pa.; tajnik: Anton Planinšek, box 14; blagajnik: Anton Rak, box 53, oba v Hostetter, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Moj Dom, št. 14., Orient, Pa. — Predsednik: Anton Zorič, Edenborn, Pa.; tajnik: Frank Grane, box 206, Republic, Pa.; blagajnik: Pavel Rolih, b. 377, Republic, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v Cardale, Pa.

Slovian, št. 15., Sopris, Colo. — Predsednik: Leo Marela, b. 21; tajnik in blagajnik: Silvester Berentini, box 199; vsi v Sopris, Colo. Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Končija, v Piedmont, Colo.

Zora, št. 17., Akron, Mich. — Predsednik: Gasper Volk; tajnik: Anton Novak, box 68; blagajnik: Andrej Sturman, box 7, vsi v Akron, Mich. — Seja vsako prvo nedeljo.

Zvon, št. 18., Braddock, Pa. — Predsednik: Fran Žefran, 233 Kinnar Alley; tajnik: Jakob Zalaznik, 848½ Washington Ave.; blagajnik: Ivan A. Grm, 507 Chery Way; vsi v Braddock, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Zdrušeni Slovenec, št. 19., Carona, Kans. — Predsednik: Blaž Mizori, b. 47; tajnik: Fran Zupančič, b. 35; blagajnik: Štef. Jakin, b. 127; vsi v Carona, Kans. — Seja vsako drugo nedeljo ob 2. popoldne v dvorani Frana Zupančiča.

Nada, št. 20., Huntington, Ark. — Predsednik: Martin Pucel, L. B. 17; tajnik: Anton Fabjan, b. 140; blagajnik: Jožef Zupančič, b. 45; vsi v Huntington, Ark. — Seja vsako prvo nedeljo.

Sokol, št. 21., West Mineral, Kans. — Predsednik: Andr. Belak, b. 381, West Mineral, Kans.; tajnik: Al. Zupančič, b. 68; blagajnik: Fran Špaier, b. 136; oba v Mineral, Kans. Seja vsako četrto nedeljo.

Od boja do zmage, št. 22., La Salle, Ill. — Predsednik: Ignac Jordan; tajnik: Frank Gregorič; blagajnik: John Počivalšek; vsi 101 Main St., La Salle, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

Slovenski Bratje, št. 23., Coketon, W. Va. — Predsednik: Frank Fortuna, box 506; tajnik: Frank Kočian, box 272, oba v mhoTas, W. Va.; blagajnik: Anton Stučin, box 75, Benbush, W. Va. — Seja vsako zadnjo nedeljo za prihodnji mesec.

Hirija, št. 24., Iselin, Pa. — Predsednik: Ivan Turk, b. 241; tajnik: John Felban, b. 174; blagajnik: Matija Zadravec, vsi v Iselin, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Delavec, št. 25., Rock Springs, Wyo. — Predsednik: Jos. Poretina, 619 N. Front St.; tajnik: Valentin Stalik, 240 M. St.; blagajnik: Frank Golob, 302 Pilot Butte ave.; vsi v Rock Springs, Wyo. — Seja vsako drugo nedeljo v Slovenskem domu.

Šmarnica, št. 26., Export, Pa. — Predsednik: Pavlič Jožef, b. 280; tajnik: Louis Zupančič, box 170; blagajnik: Anton Martinšek, box 125, vsi v Export, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Mirojub, št. 27., Diamondville, Wyo. — Predsednik: Fran Homan, b. (f); tajnik: Jos. Motoh, b. 141, Kemmerer, Wyo.; blagajnik: Mat. Brunsko, b. 110, Diamondville, Wyo. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih Josip Penca v Diamondville, Wyo.

Habsburški Sinovi, št. 28., S. Brownsville, Pa. — Predsednik: Mike Biščak, b. 98; tajnik: Ivan Erjavce, b. 52; blagajnik: Ant. Kovarič, b. 98, Orient, Pa.; vsi v Orient, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Jutrana Zarja, št. 29., Meadow Lands, Pa. — Predsednik: Ivan Koklič, b. 276, Canonsburg, Pa.; tajnik: Josip Bizjak, b. 253, Meadow Land, Pa.; blagajnik: Frank Baje, b. 33, Meadow Lands, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Trpin, št. 30., Brezey Hill, Kans. — Predsednik: Martin Smolčič, R. F. D. 2, box 208; tajnik: Ivan Pečnik, R. D. 2, box 222; blagajnik: Josip Žibec, box 54, Brezey Hill Sta.; vsi v Mulberry, Kans. — Seja vsako prvo nedeljo.

Sloga, št. 31., Delagua, Colo. — Predsednik: Frank Urbančič, b. 7; tajnik: Alojzij Ludvik, box 33; blagajnik: Josip Žele, b. 126; vsi v Delagua, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

Zeleni Vrt, št. 32., Palisades, Colo. — Predsednik: Ivan Zupančič, b. 766; tajnik: Jakob Trojar, b. 744; blagajnik: John Vozel, box (f), vsi v Palisades, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

Slovenska Zastava, št. 33., Jenny Lind, Ark. — Predsednik: Alojzij Grlic, box 86; tajnik: Frank Grlic, box 37; blagajnik: Albia Bobnič, box (f). — vsi v Jenny Lind, Ark. — Seja vsako prvo nedeljo ob 2. popoldne.

Edinstvo, št. 34., Yukon, Pa. — Predsednik: Martin Tomažič; tajnik: Anton Golobič, box 92; blagajnik: Ivan Vidmar, box 46; vsi v Yukon, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v Yukon dvorani.

Planinski Raj, št. 35., Lorain, Ohio. — Predsednik: Jožef Jere, 1647 E. 31st Street; tajnik: Jakob Hlebčar, 1649 E. 31. St.; blagajnik: Ivan Svet, 1685 E. 31. St.; vsi v Lorain, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih g. Viranta.

Zdrušitelj, št. 36., South Fork, Pa. — Predsednik: John Suhadolnik; tajnik: Mihael Bojanič, b. 75; blagajnik: Mirko Grgorich, b. 495; vsi v South Fork, Pa. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Ljubljana, št. 37., Barberton, O. — Predsednik: Frank Smuk 201 Grednor ave.; tajnik: Frank Merzlikar, b. 121; blagajnik: Andrej Repar, 1109, 4th St.; vsi v Barberton, O. Seja vsako drugo nedeljo ob 9. uri popoldne v 118 Boliver Road.

Dobri Bratje, št. 38., Bridgeport, Ohio. — Predsednik: Martin Potnik, b. 134; tajnik: Frank Androjna, b. 721; blagajnik: Alojz Gorenc, b. 375; vsi v Bridgeport, O. — Seja vsako prvo nedeljo ob 8. popoldne v dvorani društva sv. Barbare v Baydsville, Ohio.

Sokol, št. 39., Neffa, Ohio. — Predsednik: Franc Rozman; tajnik: Karol Dernač, b. 26; blagajnik: Leo Plahuta, b. 26; vsi v Neffa, O. — Seja vsako tretjo nedeljo v prostorih sobrata Karol Dernača.

Orel, št. 40., West Newton, Pa. — Predsednik: Josip Ogrin, b. 95-a; tajnik: Mihael Jamnik, R. F. D. 3, b. 15-c; blagajnik: Josip Zorko, R. F. D. 3, b. 91-a; vsi v West Newton, Pa. — Seja vsako četrto nedeljo popoldne za prihodnji mesec.

Jutrana Zvezda, št. 41., Cleveland, Ohio. — Predsednik: Avgust Strajner, 3555 E. 82nd St.; tajnik: Fran Kokotec, 8103 Marble avenue; blagajnik: Antoa Ulepič, 8102 Marble ave. S. E.; vsi v Cleveland, Ohio. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani rojaka Tomažina.

Mladi Slovenec, št. 42., Oglesby, Ill. — Predsednik: John Malin, b. 67; tajnik: Josip Stok, b. 19; blagajnik: Alojzij Novak, b. 266; vsi v Oglesby, Ill. — Seja vsako prvo nedeljo.

Sava, št. 43., Portage, Pa. — Predsednik: Martin Razpotnik; tajnik: Jurij Rospotnik, R. F. D. 1, box 77; blagajnik: Mihael Bažič; vsi v Portage, Pa., R. F. D. 1, box 5. — Seja vsako drugo nedeljo.

Triglav, št. 44., Tercio, Colo. — Predsednik: Frank Rebel, ml.; tajnik: Frank Rebel, st.; vsi v Weston, Colo. — Seja vsako drugo nedeljo.

Mirni Dom, št. 45., Johnstown Pa. — Predsednik: Mat. Pečjak, 287 Coopersdale Ave.; tajnik: Gregor Hreščak, 407 Eighth Ave. oba v Johnstown, Pa.; blagajnik: Ignac Pečjak, 524 Broad St., Johnstown, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani Sv. Cirila in Metoda.

Južni Premogar, št. 46., Aliz, Ark. — Predsednik: Math. Kokalj, Altus, Ark.; tajnik: Math. Starman, box 127, Aliz, Ark.; blagajnik: Jurij Kokalj, box 77, R. F. D., Altus, Ark. Seja vsako drugo nedeljo.

Slovenski Bratje, št. 47., Avella, Pa. — Predsednik: Martin Obed, box 167; tajnik: Jurij Vidmar, box 167; blagajnik: Ivan Dolinar, b. 72; vsi v Avella, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Slovenski Mladenci, št. 48., Aurora, Ill. — Predsednik: Frank Praprotnik, 21 Forest av.; taj. Iv. K. Marsich, R. 5, b. 112; blagajnik: Gasper Ahčič, R. 5, b. 112; vsi v Aurora, Ill. — Seja vsakoga 16tega v mesecu.

Clevelandske Slovenke, št. 49., Cleveland, Ohio. — Predsednica: Ana Košak, 3559 E. 81 St., S. E.; tajnica: Antonija Vitigori, 3619 E. 81 St. S. E.; blagajnica: Ivana Smrdel, 3552 E. 82 St., S. E.; vse v Cleveland, Ohio. — Seja vsako prvo nedeljo.

Proletarec, št. 50., Franklin, Kans. — Predsednik: Alojzij Korošec, b. 90; tajnik: Fran Vogel, b. 38; blagajnik: Alojzij Oblak, b. 90; vsi v Franklin, Kans. — Seja vsako tretjo nedeljo.

Delavec, št. 51., Cleveland, O. — Predsednik: Fran Mikše, 1423 E. 21. St.; tajnik: Edvard Branisel, 5809 Prister ave.; blagajnik: Zaletel Ivan, 1110 E. 64 St., N. E.; vsi v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi četrtek v mesecu ob 6. uri popoldne na 6006 St. Clair Ave.

Ljubljanski Grad, št. 52., De Kalb, Ill. — Predsednik: Frank Keržič, 1317 Market St.; tajnik: Anton Osredkar, 1403 State St.; blagajnik: Frank Zvolek, 1403 State St.; vsi v De Kalb, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo.

Planinska Vjolicica, št. 53., Pickens, W. Va. — Predsednik: Andrej Frantič, box 46, Czar, W. Va.; tajnik Frank Cepirio, b. 46; blagajnik: Jožef Molan, box 26; vsi v Pickens, W. Va. — Seja vsako tretjo nedeljo ob 3 uri popoldne v prostorih sobrata Iv. Cepirio.

Karol Učekar, št. 54., Rockwood, Pa. — Predsednik: Jožef Hočevar, b. 155; tajnik: Anton Hočevar, b. 184; blagajnik: Mihael Hočevar, b. 255; vsi v Rockwood, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v mesecu v prostorih sobrata Ant. Hočevar.

Vrh Planin, št. 55., Crab Tree, Pa. — Predsednik: Ivan Tome, b. 94; tajnik: Jožef Rozman, box 167, blagajnik: Andrej Jereb, b. (f); vsi v Crab Tree, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani sobrata Ivan Tome.

Skala, št. 56., Allegheny, Pa. — Predsednik: John Simončič, Fabijan Street; tajnik: Frank Budič, 833 Pike St.; oba v N. S. Pittsburg, Pa.; blagajnik: ...artin Kralj, 13 Ganstar St., Etna, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D. v Pittsburg, Pa.

Oaven, št. 57., Carrollton, O. — Predsednik: Martin Cermel; tajnik: Ciril Stibil, box 404; blagajnik: Ernest Slokar, box 161; vsi box 404, v Carrollton, O. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Martina Cermela.

Budar, št. 58., Canmore, Alta, Canada. — Predsednik: Ivan Traven, b. 154; tajnik: Josip Stribar, b. 201; blagajnik: Fran Kralj, b. 172; vsi v Canmore, Alta, Canada. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Frank Kral, ob 9. popoldne.

Slovenski Fantje, št. 59., Maynard, Ohio. — Predsednik: Jožef Smol-

dič box 55; tajnik: Leopold Bregar, b. 46; blagajnik: Matija Bregar, b. 46; vsi v Maynard, O. — Seja vsako drugo nedeljo v dvorani g. Jos. Hrabak-a.

Moonrunski Trpin, št. 60., Moon Run, Pa. — Predsednik: Jurij Pivk, b. 15; tajnik Fran Močnik, b. 133, oba v Moon Run, Pa.; blagajnik: Anton Pintar, box 204, Moon Run, Pa. — Seja vsako zadnjo nedeljo v mesecu ob 1. uri popoldne v dvorani sv. Barbare.

Napredni Slovenci, št. 61., Gary, Ind. — Predsednik: Martin Skoča, 925 Madison St.; tajnik: Fran Tomažič, b. 73; Tolleston St.; blagajnik: Louis Shmit, 1305 Broadway; vsi v Gary, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Ivančič.

Senako društvo "Sokol", št. 62., Cleveland, Ohio. — Predsednica: Zofka Birk, 6029 Glass Ave.; tajnica Frančiška Trbežnik, 1177 Norwood Rd.; blagajnica: Frančiška Lauše, 6121 St. Clair ave.; vse v Cleveland, O. — Seja vsaki prvi torek v mesecu.

Adamič in Lunder, št. 63., Robbins, Pa. — Predsednik: Viktor Šusteršič, Johangheny, Pa.; tajnik: Jernej Rupnik, b. 15, Coultera, Pa.; blagajnik: Louis Grum, box 25, Robbins Station, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo.

Bratoljub, št. 64., Milwaukee, Wis. — Predsednik: Math. Sagadin, Brunks Lane No. 2, Milwaukee, Wis.; tajnik: Joe Kokovnik, 360 Florida St.; blagajnik: Math Kmetec, 356 Florida St.; vsi v Milwaukee, Wis. Seja vsako drugo nedeljo v mesecu.

Bratje trdno stojmo, št. 65., New Alexandria, Pa. — Predsednik: Jožef Ribič; tajnik: Valentin Špotnik, R. F. D. 1, box 114; blagajnik: Fran Resnik, b. (f); vsi v New Alexandria, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Vsi Slovani, št. 66., Wasson, Ill. — Predsednik: Frank Šajeric, b. 541; tajnik: Alojzij Grebenjak, b. (f); blagajnik: Avgust Šturm, b. 427; vsi v Wasson, Ill. — Seja vsako drugo nedeljo ob 1. uri popl. v prostoru Louis Grebenjaka.

Narodna Sloga, št. 67., Seminole, Pa. — Predsednik: Nikolaj Zvonarič; tajnik: Mike Buretič, Seminole, Pa.; blagajnik: Nikolaj Zvonarič; vsi v New Bethlehem, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Ivan Campe.

Zdrušeni Balkan, št. 68., Clinton, Ind. — Predsednik: John Močnik, box 319; tajnik: Anton Primožič, R. R. 3, b. 5; blagajnik: John Smolec, b. 26; vsi v Clinton, Ind. — Seja vsako drugo nedeljo ob 9. popoldne v dvorani Santa Forte.

Balkan, št. 69., Pittsburgh, Pa. — Predsednik: Frank Gerlovič; tajnik: Frank Kopar, 5631 Carnegie St.; blagajnik: Alojzij Hlad, 5624 Dresden Alley; vsi v Pittsburgh, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v K. S. D.

Zvesti bratje, št. 70., New Derry, Pennsylvania. — Predsednik: Ant. Čulik, b. 75; tajnik: Štef. Kopriva, b. 11; blagajnik: Ivan Prah, b. 41; vsi v New Derry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Štefan Kopriva ob 9 uri popoldne.

Delavec naprej, št. 71., Bessemer Pa. — Predsednik: Ivan Popetnik, b. 129; tajnik: Josip Jereb, b. 9; blagajnik: Martin Mazi, b. 171; vsi v Bessemer, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Anton Klinčeka.

Kosciusko, št. 72., Bankhead, Alta, Canada. — Predsednik: Pjavi Spiewak, box 591; tajnik Anton Plonka, b. 18; blagajnik Peter Kubany, box 40; vsi v Bankhead, Alta, Canada. — Seja vsako (f).

Pod Triglavom, št. 73., Smithfield, Pa. — Predsednik: Josip Strle, b. 63, R. F. D. 7; tajnik: Ivan Erzen, R. F. D. 7, b. 149; blagajnik: Anton Bergine, R. F. D. 9, b. 88; vsi v Smithfield, Pa. — Seja vsako drugo nedeljo.

Kranjski prijatelj, št. 74., Falls Creek, Pa. — Predsednik: Alojzij Slak, box 61; tajnik: Jernej Gril, box 66; blagajnik: Josip Uršič, b. 261; vsi v Falls Creek, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo v prostorih sobrata Josip Uršiča.

Naprej do Zmage, št. 75., Fitz Henry, Pa. — Predsednik: Anton Boltič; tajnik: Frank Indof, b. 113; blagajnik: Matevž Podbevšek, box 2; vsi v Fitz Henry, Pa. — Seja vsako prvo nedeljo ob 9. uri zjutraj v Italijanski dvorani sv. Barbare.

Slovenska Cvetilica, št. 76., Adamsburg, Pa. — Predsednik: Josip Jelovčan, box 153; tajnik: Martin Marinč, b. 98; blagajnik: Ignac Golobič, b. 60. Vsi v Adamsburg, Pa. Seja vsako prvo nedeljo v mesecu.

Severni Premogar, št. 77., Superior, Wyo. — Predsednik: Ivan Spes, box 309; tajnik: Jakob Mišek, b. 63; blagajnik: Andrej Kokal, b. 452; vsi v Superior, Wyo. Seja vsako drugo nedeljo o deset uri popoldne.

OPOMBA: Tajnike istih društev, kateri zapozajo kako pomoto istotaku tudi katerih društveno poročilo je pomankljivo, prosim, da mi nemudoma poročajo, da se nedostatki v imeniku, kateri izide drugič, popravijo.

S sobratim pozdravom
LOUIS BAVDEK,
gl. tajnik S. D. P. Z.

Lastniku "Glas Svobode." Vi hočete, da se bolj razločno izrazi, kaj pomeni dopis z West Newton, Pa., ki je bil priobčen v št. 359 Proletarca. Gospodje, kako ste vendar smešni. Slični dopis, od ravnoistega dopisnika iz West Newton, Pa., ste sprejeli tudi Vi, ako tega ne vjamate, pa pogledjte vašo "listnico uredništva" dve številki nazaj. Dopisa pa Vi enostavno zato niste priobčili, ker ste proti združiti.

Vi hočete jasnega pojasnila. Dobro. Tukaj ga imate Vi ste odprti nasprotnik združenja naprednih jednot in zvez v eno organizacijo. Mi pa stojimo na principih, da ako gotovi klikli ni to všeč, naj

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in urednik —

Jugoslavanska delavska listovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglasi po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih neradnosti, je posiljati predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWDALE 9677

KAJ BODO REKLI DELAVCI?

Avstrija je napovedala Srbiji vojno in vse dnevne vesti se zdaj sudejo le okrog tega silnega hudodelstva, ki ga je izvršila Avstrija. Iz Evrope zdaj ni drugih vesti kakor le v prelivanju krvi, o bojnem krupu in žvenketu orožja.

Toda socialisti v Evropi se še niso oglašili. Ves svet pričakuje, kaj zdaj poreče mogočna socialistična stranka v Evropi, ki lahko te dni igra največjo vlogo in postane najvažnejši faktor.

Kaj poreče mogočna socialistična stranka v Nemčiji?

Kaj poreče socialistična stranka na Francoskem?

Kaj bodo rekli socialisti v Italiji?

In hončno: kaj porečejo socialisti v Avstriji, kjer je banditska vlada že pričela z mesarskim klanjem?

Svet zna, kaj mislijo socialisti o vojni. Svet zna, da mednarodna delavska politična organizacija dobro razume pomen vojne — da ve, kdo se kolje v vojnah in kdo ima vso korist od istih.

Če bodo delavci, ki tvorijo mednarodno socialistično stranko, pozvani na krvavo klanje, morajo imeti uzrok za to — ali kronane in nekronane barabe, ki stoje na čelu evropske plutokracije, jim ne morejo dati povoda za klanje!

Od vseh strani Evrope prihajajo glasovi o protestih delavcev proti vojni čim so se oglašile vojne trombe; francoski delavci so dali duška svojim mislim zadnji pondeljek v Parizu. Nemška socialna demokracija kliče delavstvo na boj proti vojni; kliče jih kljub grožnjam vlade, da bo vrgla v zapor vsakega socialista, kateri bi postal "nevaren" vojnim načrtom bedastega Viljama.

Zadnje dokazuje, da je prišel čas, ko se bodo merili na bojnem polju kralji, cesarji in kapitalisti — z zavednimi delavci prej kot pa delavci raznih narodov na komando kronanih barab.

Za nas ni važno, kje bodo bolj potkali kanoni, na srbski ali avstrijski strani; kdo bo zmagal, Avstriji ali Srbi. Za delavce je vsaka vojna — poraz, pa naj zmagal kdor hoče.

Najvažnejše za nas je, kaj bodo zdaj storili socialisti Nemčije, Francije in Italije.

Kaj če bi glas delavstva rešil vprašanje o mednarodni vojni, ne pa glas kraljev in cesarjev?

In morda je prišel čas, ko bo delavstvo v tem kritičnem času ubilo in zdrobilo v prah boga vojne enkrat za vselej!

DELAVSKO ŽIVLJENJE.

Kaj je delavčeva vsakdanja skrb?

Pri rojstvu so mu dali s seboj želodec, ne da bi bili kaj vprašali, če si ga želi ali ne. Ima ga, in če hoče živeti, se ga ne more iznebiti. Nositi ga more s seboj do smrti, neizogibno. Ali če bi bila to nadloga, bi človek še lahko prepeval. Toda želodec ima navade, ki jih izvršuje tiransko. Neizogibno zahteva reden davek od

svojega lastnika, vsak dan, brez ugovora; in vsako insubordinacijo kaznuje z oslabetostjo, z boleznijo, trajno neposlušnost pa s smrtjo.

Življenje je zelo pisano in ustvarja jako raznovrstne potrebe. Toda brez salona, brez lakastih čevljev, brez oljnatih slik, brez parka, brez pridige ni treba umreti. Človek težko pogreša copate, če jih je vajen, ali zaradi njih ne dobiva grobar dela. Uro je prijetno in koristno imeti v žepu; ali če je ni, se še živi. Razum si da marsikaj dopovedovati želodec ničesar ne.

Človek potrebuje zdravnika in zdravil, če je bolan. Ali bolezen je izjema; doktorja in medicine je treba izjemoma. Hrane je treba praviloma. Nič na svetu ni tako nujno, tako neizogibno kakor hrana. Vse zamenj! Če ni zadoščeno temu pogovju, je vse drugo iluzija. Kdor ne verjame, naj poizkusi. Izkušnja je najboljša šola in njeni dokazi so najbolj zanesljivi.

Junak naj ostane osem dni brez hrane, pa bomo videli, koliko bo vredna njegova hrabrost. Če želodec ne bo dobival svojega tributa, ne bo roka sukala meča, ščit ji bo pretežek in oko ne bo spravilo cilja in muhe na puški v eno črto.

Idealist naj hodi od nedelje do nedelje s svojimi ideali po svetu ter naj izraža želodecu svoj prezir s tem, da mu ne da zahtevane materije. Njegovi ideali se bodo razblinili kakor smodkin dim, zakaj tudi možgani dobivajo svojo moč od želodca.

V družbi angleške dame je pre-povedano izreči besedo želodec. Angleška lady lahko brez skrbi zaspi in brez skrbi zjutraj vstane, kajti če je prava lady ima papa lord že toliko, da ji zahtevne želodca ne delajo skrbi. Med lordi in delavci pa je na tem svetu še precej razlike in največja je ta, da povroča proletarcu vsak dan največje brige to, kar se zdi gospodu prenziko preprosto, presurovo.

Če milostiva gospa ali gospodična ni prisiljena, da bi si belila glavo, odkod bi nabavila potrebne darce svojemu želodecu, vendar ni res, da ne misli na kurjavo svojega umrjočega telesa. Morda ji je fazan ljubši od purana, morski raki ji ne mara, bolj teknejo od morskih pajkov in šampanjske "marke" mora dolgo pokušati, da se prepriča, katere najbolje u-gaja njenemu nežnemu grlu. Pravi gurman je v "visoki družbi" včasih ravno tako ali pa še bolj "interesanten" človek kakor svetovnoznani tenorist ali pa najmodernejša plesalka.

Stvar, s katero se bavijo misli tako, da se je iz nje razvila posebna "veda" za ljudi, katerim je dan predlog, s posebnimi "strokovnjaki", s posebno tržno organizacijo, vendar ne more biti tako zaničljiva, kakor trdi "boljša družba", če mislijo nanjo in če govore o njej ljudje, ki imajo te reči v vsaki obliki premalo. Znan slovenski pisatelj in politik je nekoč zapisal, da je razlika med pečenim fazanom in pečenim krompirjem. To je tako resnično, da ni treba dokazov. Ali če ni umazano zahtevati pečenega fazana, tudi ne more biti umazano zahtevati kuhan krompir.

Če bi imeli delavci dovolj — ne fazanov in ostrig, ampak hrane sploh in če ne bi bilo treba zanjo skrbeti, tedaj bi jim vsak prijatelj moral reči: Uprite svoje oči viš! Ne živite, da jeste, temveč jejte, da živite in napravite življenje lepo in bogato, da se bo najboljši odmikalo živalstvu, pa najboljši približevalo božanstvu.

Kdo bi mogel reči, da ljubi človeštvo, pa ne želeli takega napredka, takega splošnega napredka, ki bi neprenehoma dvigal ves od Adama izhajajoči rod? Če uživa desetstotina ljudi visoko kulturo, če prebivajo kapitalisti v palačah, ki jih lahko napolnjujejo z vsakovrstnimi umotvorji, če so za bogatašve sinove odprta vseučilišča in akademije, če poje trustovcem Caruso in jim igra Eleonora Duse, še ni kultura človeška visoka. Vsi njeni plodovi niso dobiček človeštva dokler mora delavčev otrok prodati moč svojih rok, ko je komaj dovršil zakotno ljudsko šolo, dokler mora vsa proletarska družina s starci in otroki prebiti v eni zaduhli sobi, dokler mora na tisoče revežev umirati za jetiko le vsled revščine, dokler so ljudje na svetu, ki po cele dni ne vedo, če sije solnce ali če dežuje,

dokler je nekoliko milijonov ljudi obscenih da nosijo najtežja bremena brez počitka skozi življenje in da sami nikoli ne živijo.

Začetek napredka je pri želodcu. Misel na želodec ovira druge misli; materialna je največja zapreka kulture.

Ali delavstvo si želi kulture, zahteva jo in ima pravico, da jo zahteva, ker sodeluje na njenem polju, ker pospešuje z vsemi svojimi močmi, žrtvujoč pri tem delu samega sebe. Poskusite si zamisliti modernokulturo brez parnega stroja, brez premoaga, brez — promogarja! "Železnemu veku" se prištevata naša doba; železo prinaša delavce iz zemaljskih skrivnišč, delavce ga lušči iz rude, topi ga v plavžah, izdeluje iz njega lopato in plug, pero in kladivo, lokomotivo in motor. Knjigo, obsegajočo znanstvo razprave, napiše znanstvenik, delavec jo stavi in tiska s pomočjo železnega in jeklenega stroja. Brez železa in jekla si današnje kulture niti misliti ne moremo. Pa tudi brez delavca bi današnje kulture ne imeli. Delavce sodeluje pri kulturi, zato ima tudi pravico do sadov te kulture.

Ali delavce v današnji družbi ni deležen sadov te kulture. Vsakdanja skrb, s čim si bo napolnil želodec, (poln želodec je pogoj življenju) vzbija v njem vse druge misli. Ako hočemo, da se dvignemo na višjo kulturno stopnjo, potem mora družba skrbeti, da ne bodo lačni in sestradani tisti ki sodelujejo pri kulturi. Lenuhe, ljudi, katerim so rojenice nasule brez njih zasluge zlata in srebra v zibel, pitamo danes s fazani, purledi, najboljšimi in najbolj sočnatimi izreski govejega mesa in napajamo jih z najfinjšim vinom in pivom, medtem ko za delavce dostikrat ni krompirja in ne čiste pitne vode.

Takšno je danes življenje delavca, činitelja kulture!

KAPITALISTIČNE LITANJE.

Mi se nahajamo v dobi popolnega prevrata, ali pesimist ki opazuje s kako velikansko težavo, vse kar je naprednega ali revolucionarnega se tako počasi giblje, si misli, da smo res tam, kjer smo bili pred dvajsetimi leti. To je bolj in bolj hrepenimo po lepšem, boljsem, ker bi radi bolj svobodno živeli, ker bi radi prostejše govorili in pisali in ako bi nam naše ekonomične razmere dupščale, tudi svobodnejše se zabavljali. Vsekakor naše mnenje, naši principi prodirajo povsod kjerkoli so se ideje civilizacije količkaj vko-renile.

Dva važna faktorja si stojita eden proti drugemu; kapitalizem in delavstvo. Prvi hoče se vzdrževati na površju, hoče si obdrževati prvenstvo v vsakem oziru, in na podlagi teh svojih principov konzervirati dva razreda, to se pravi, da naj še za naprej obstojata izkoriščevalec in izkoriščen, mogotec, gospodar in suženj. Med tem ko delavec zanika kapitalistu pravico, da bi mogel delavce stati na milost in nemilost človeku, ki nima na svetu druge zasluge, kakor da je kapitalist, kar pa ni njegova zasluga, pač pa je privilegij, ki mu ga je ustvarila ta krivična človeška družba.

Ta krivična družba je prisilila delavstvo do organizacije, do razredne solidarnosti. In danes ko so postale te delavske organizacije močni faktor, danes je kapitalistični svet spremenil svojo nekdanjo taktiko, postal je kar čez noč prijatelj delavnega ljudstva. Ko so se ustanovile prve delavske organizacije, se niso meščanski zastopniki v strokovnih organizacijah ničesar brigali, pač pa so si prisvojili na političnem polju predpravice, brez da bi bili tudi v tem oziru za delavstvo kaj storili. Ampak tudi pozneje dokler so bile naše organizacije mlade in šibke, dokler niso delale gospodarjem nobenih pregla-vic, se še vedno ti mogotei ostali na političnem polju. Ali kakor so ti gospodje občutili na svoji polni malhi, kadar niso mogli več tako mirno spati, so se spremenili v podobno jagnja ter prav filozofično zavpili: Kaj se bomo vendar kregali, saj pripadamo vsi eni narodnosti, vi delavci imate potrebo delati, mi gospodarji pa delavcem gospodariti, če pa hočete imeti kakšno organizacijo, si jo lahko ustanovite, ali ista naj sloni na narodni ali pa na verski

podlagi! Na ta način so ti rafinirani delodajalci dobili nekaj nesrečnežev v svoje krepilje, kateri naj bi živeli z delodajalci v najlepši slogi. Vse to bi se lako uresničilo, ako bi ne imeli gospodarji svojih interesov, ki nasprotujejo interesom delavstva.

V likičjo kožo se torej obleče ta gospoda, če bi se le moglo v tej novej divizi delavstvo tako nekako legalno oslepariti. Ali nam lepe, ali pa laskave besede ne zadostujejo, delavstvo je čakalo dvatisoč let na dobro sree delodajalcev, ampak v nobeni dobi se niso iznašli tako človekoljubni ljudje, da bi bili izkoriščanemu proletarcu brez nobenega pritiska njegove življenske razmere vsaj deloma prilagodili. Devetnajst stoletij se je hotelo, preden je delavstvo na polju zakonodajstva nekaj pridobilo, in celi potoki proletarske krvi je poteklo, preden so se ti proletarci rešili malih in nvelkih tiranov, vse ono torej, kar nam naši sedanjji prljubeznivi gospodje ene in druge narodnosti, enega ali drugega verskega prepričanja pripovedujejo ni nič drugega, kot stara pesem, ki jo slišimo prepevati od krščanskih bratov, že dvatisoč let.

Vsaki moment lahko opazujemo, v koliko vzamejo kapitalisti v obzir potrebe delavstva, posebno pa v sedanjih resnih časih, ta prevzetna gospoda ne sliši mo-gočni glas protesta, ki se povzdigne iz enega dela sveta do drugega.

Moderni hujskači zoper naše strokovne in politične organizacije, nimajo nobenega drugega namena, kakor rušiti solidarnost organizacije, škoditi delavstvu, onemogočiti nadaljni razvoj in napredek vsega kar maršira do boljših in svobodnejših časov.

Zato pa pravimo mi, nobenega zaupanja v te nove in raznobarvne škodljivce delavskih interesov. In tudi nobena kapitalistična velesila, ne bo ustanovila trajnega razvoja in napredka, kateri nas vodijo do osvoboditve človečanstva.

OSEBE ALI NAČELA?

Clevelandskim volilecem v predvadek.

Ko je bil novi charter za mesto Cleveland predložen na splošno glasovanje, so bili volilci prisiljeni da istega sprejmejo ali zavrzijo — v celoti. V charterju je bilo nekaj dobrih in koristnih sprememb, bilo je pa tudi nekaj slabih in reakcionarnih. Toda volilci niso mogli glasovati za dobre spremembe in zavreči slabe, ker niso imeli pravice glasovati o vsaki točki posebej. Charter je bil sprejet v celoti z vsemi svojimi dobrimi in slabimi reformami.

Ena teh slabih in nazadnjaških reform je bila določba da morajo biti vse mestne volitve "non-partisan", nestranskarke. Ta način glasovanja prihaja v navado po vseh mestih kjer narašča moč socialistične stranke. Glavni namen teh volitev je: v slučaju da imajo socialisti zmagati, združiti pristaše kapitalističnih strank in tako poraziti socialistične kandidate. Dovolj dokazov za te naše trditve imamo v Milwaukee in v raznih drugih mestih.

V času glasovanja za novi mestni charter so socialisti večinoma glasovali za istega, vendar pa so že takrat obljubili da začnejo boj proti nestranskarjem načinu glasovanja. Svojo obljubo so tudi izpolnili. Dobili so 15,000 podpisov zahtevajo da pride to vprašanje na splošno glasovanje. To glasovanje se vrši pri primarnih volitvah dne 11. avgusta.

Dejstvo, da je edini namen nestranskarjih volitev združenje kapitalističnih strank proti socialistični, je zadosten vzrok, zakaj naj bi delavci glasovali za stari, stranskarji način volitev. Vendar pa morda ne bo odveč ako pogledamo kaj so argumenti kapitalističnih političarjev v prilogi njim tako priljubljenega "nonpartisan ballot".

Prvi njihov argument je: "Politične stranke imajo različna načela, zato je boj med njimi neizogiben; vendar je pa to veljavno samo pri državnih in narodnih volitvah, nikakor pa ne pri mestnih. Nestranskarji način glasovanja bo torej odstranil ta nepotrební politični boj."

Kako smešen je ta argument nam so najboljši dokaz zadnje nestranskarke volitve v Clevelandu. Republikanska politična organizacija je postavila svoje kandidate, demokratska zopet svoje. Republikanska časopisa "The Leader" in "News" sta priporočala prve, a demokratska "Plain Dealer" in "Press" zadnje t. j. od demokratske organizacije postavljene kandidate. Volitve so bile po imenu nestranskarke, v resnici pa smo imeli isti politični boj, kakor prejšnja leta. Najboljši dokaz da so te nestranskarke volitve navaden "humbug" nam je dala pa demokratska stranka. Mayor Baker je sklical nekaj svojih prijateljev v svoj urad kjer so sestavili takozvani "non-partisan slate" za mestni zastop. Tukaj bi morale biti — kakor nam ime kaže — vse stranke primerno zastopane. Toda kaj je bilo v resnici? Mayor Baker in njegovi prijatelji so postavili v ta "slate" imena 24 demokratov, 1 republikanec in 1 progresista. To je torej pojem demokratov o nestranskarstvu.

Drugi argument katerega rabijo zagovorniki nestranskarstva je: "Pri mestnih volitvah moramo gledati nato da dobimo v vse mestne urade sposobne in poštene može. Namesto za stranke, moramo glasovati za može katere smatramo za sposobne in poštene. Odločuje naj oseba in ne stranka."

Ta argument je še slabši od prvega. Kako naj volilci spoznajo zmoglost in poštenost kandidatov. Pri glasovanju za mestne uradnike dobijo glasovnico na kateri je petdeset ali še več imen različnih kandidatov. Le malo je volilcev, kateri poznajo osebno enega ali drugega, njihovo mišljenje, zmoglost in poštenost. Velika večina volilcev pa ne pozna oseb še manj pa njihov značaj in mišljenje. Zgodilo se bo sledeče: izvoljeni bodo oni, kateri bodo imeli za seboj časpisje. Časopis postane edino sredstvo potom katerega bodo volilci spoznali lastnosti posameznih kandidatov. Clevelanski časopisi pa so last milijonarjev Holdena in Dan R. Hanna. Zato bo mogoče kapitalistom, še bolj kod kedaj poprej kontrolirati mestno administracijo.

Slovenski volilci v Clevelandu! Na noge dne 11. avgusta! S tem da glasujete za amendment zadaste smerten udarec nestranskar-skem "humbugu". Torej še enkrat.

"Note yes on the question," shall the non-partisan preferential plan of elections be changed to the plan of party primaries and partisan ballot at elections?"

M. Petrovčič.

Kapitalistično poljedelstvo v Argentini.

Pod tem naslovom je Ernesto F. Dredenov napisal članek v "International Socialist Review", ki je zelo podučljiv za vsakega, ki se hoče naseliti v Argentini, zaeno pa odkriva kako kapitali zem osvojuje poljedelstvo.

Naseljevanje v Argentini se vrši povsem drugače kakor v severni Ameriki. Tukaj so se naseljevali ljudje, ko je bil kapitalizem še v povojih. Kdor je pred mnogimi leti prišel v deželo in je imel svoje zdravih rok, je lahko odšel proti zapadu, kjer je dobil zemljišče zastonj, na katerem si je postavil svoj dom. V Argentini je se danes nista dve tretjini obljudeni. Vzlic temu pa vsakdo ostane siromašen delavec, ako tudi s seboj prinese dvoje pridnih in močnih rok. Danes pošiljajo velike zemljiščne družbe, ki so v zvezi z železniškimi družbami, svoje agente proti zapadu, ki podkupijo državne uradnike in dobijo ogromna zemljišča skoraj zastonj. Ko je sleparska kupčija izvršena, zgrade preko kupljenega zemljišča železnice. Zemljišče se potem razdeli v večje in manjše parcele, katere prodajo potom javne dražbe o-nemu, ki je največ ponudil zanje. Zemljiščne družbe se poslužijo vsakovrstnih sleparskih sredstev, da poženejo cene kviško. Ako se posreči malemu poljedelcu kupiti manjše posestvo, tedaj skoro gotovo podleže konkurenci velepos-estnikov, za poljedelstvo, ali pa dobro organizirani politiki cen za poljski pridelek, ki je vodijo razni oderuhi in prekupevalci.

Uredniki in pristaše kapitalističnih strank kaj radi razglašajo besedo: Naša domovina. Da, domovina sega od Atlantika do Pacifika in od Canade do Mexike; ampak to ni naša, pač pa domovina kapitalistov.

Vsled tega se vzdrže le ogromna veleposestva, ki ob času setve in žetve potrebujejo množice delavcev, s katerimi ravnaajo kakor s sužnji. Po zimi so seveda ti delavci brez dela in nihče se ne briga zanje, kaj bodo jedli in s čim se oblačili.

V dobi setve in žetve nastanijo delavce v beraških kočah, ki nimajo oken. Del mezde pridržje veleposestniki do časa, ko je potekla delovna pogodba. Ženski sploh ni na teh latifundijah. Na ta način razdružijo družine. Zato je pa na vsaki drugi ali tretji železniški postaji hiša z belimi sužnjicami, ki je včasih edino poslopje poleg policijske postaje.

V navadi je še neki drugi kapitalistični izkoriščevalni sistem. Zemljišča, ki obsegajo od 200 do 1000 akrov oddajajo najemnikom v najem, ki morajo polovico najemnine plačati naprej in katere veleposestniki tako silno izžemajo, da je zadnje čase nastalo med njimi stavkovno gibanje. Temu gibanju so se pridružili tudi najemniki, katerih pogodba je veljavna še za več let. Pridružili so se gibanju, ker v resnici nimajo kaj izgubiti.

Da se izkoriščanje vrši tem popolnejše in koristonosnejše za kapitalistične oderuhe, so nastale velike zemljiščne družbe, od katerih lastujejo tri, ki so bile ustanovljene pred kratkem, dvanaest milijonov akrov sveta. Na teh latifundijah se dela s stroji. V letu 1912 je znašala vrednost uvoženih poljskih strojev v Argentinijo šest milijonov dolarjev.

Ženska proti militarizmu in vojni.

Pred kratkim je imel mednarodni ženski svet svoje zborovanje v Rimu, na katerem so bile zastopnice trindvajsetih narodov. Poročila o napredku ženskega gibanja v zadnjih petih letih so bila zanimiva. Tudi ženske ne pričakujejo več vsega od zakonov, temveč smatrajo strokovne organizacije kot bistveno sredstvo za zvišanje mezd in odpravo prostitucije. V zvezi s tem zborovanjem se je nato vršil mednarodni ženski kongres. Vdeležence so privedile manifestacijo za žensko glasovalno pravico, ki je posebnega pomena zlasti radi tega, ker se je razvila v velikansko demonstracijo proti militarizmu in vojni. Angležinja Creighton je z ostrimi besedami grajala, da se za drednote izda neštete milijone, dočim so v delavskih okrajih mest take zdravstvene razmere, da jih ni popisati. Francozinja Verone je med drugim povdarjala, da se more kulturne pridobitve uresnečiti samo s kulturnimi sredstvi, ne pa z nasiljem, surovostjo in barbarizmom. Metodistična pridigarica gospa Shaw je opozarjala nato, da morajo v Njujorku otroci od sedmega do desetega leta ves dan za sramotno nizko plačo delati umetne cvetlice, šivati gumbe na papir, izdelovati škatlje itd. Ogorčeno je zaklicala: "Če bi bili ti otroci teleta, bi imeli pašnike, če bi bili srne, bi imeli gozd in resje; ker pa so mladi ljudje, morajo propasti v temi in neprostoti. Človek je edina žival; ki se redi od svojih lastnih mladičev. Ne samo, da jim uniči mladost, temveč jih pogubi že v materinem telesu s tem, da izkorišča žene v tovarni in jih dela bolne!" — Tako se je manifestacija za žensko glasovalno pravico razvila v ostro in odločno kritiko sedanjega družabnega ga reda.

Uredniki in pristaše kapitalističnih strank kaj radi razglašajo besedo: Naša domovina. Da, domovina sega od Atlantika do Pacifika in od Canade do Mexike; ampak to ni naša, pač pa domovina kapitalistov.

Ex-predsednik Eliot od Harvard vseučilišta je svoječasnorekel, da vsak skeb je junak. Čudno, zakaj da omenjeni profesor, kateri ima dovolj časa, ne gre skrbati v Colorado, nakar bi lahko samega sebe proglasil junakom.

Mr. Konda se je odpovedal kot zastopnik S. S. P. Z. v pripravljalnem odboru za združitev jednot in zvez. Mož se sedaj tolaži s tem, da je prvi začel pisati za združitev. Še predno je to povedal, smo že vedeli, da bode tudi prvi, kateri bode pisal proti združjenju.

Divje klanje v Evropi.

(Nadaljevanje s prve strani.)

skem ozemlju med Zemunom in Nišem, divjajo baje velike bitke. Srbi imajo svoje pozicije večidel na hribih od koder srbski topovi bruhaajo smrt med avstrijske čete. V petek so poročali, da so Srbi potisnili Avstrijce nazaj v par krajih. Kaj se pa v resnici godi v Srbiji, ne ve nihče radi cenzure.

KDO JE KRIV KLANJA?

Kdo je zakrivil strašno klanje med Avstrijo in Srbijo, iz katerega se lahko izčrpa splošno klanje po celi Evropi? V Avstriji dolžijo najstarejšega sina srbskega kralja Petra, kateri sliha na ime Džorže in katerem pravijo "vražji princ". O njem poročajo, da je glavni voditelj zarotnikov, ki so umorili Franc Ferdinanda v Sarajevu. Džorže je znan že dolgo kot idijot in propalica, ki je izvršil celo vrsto grdih zločinov. Najmanj dvajset umorov pripisujejo na njegov rovaš, za kar pa ni bil nikdar kaznovan. Edina kazen, ki ga je zadela, je, da ga je Čika Pera (kralj Peter) razlastil kot prestolonaslednika. — Kralj Peter je izjavil zadnji terek, ko je bila napovedana vojna, da bo njegova armada uničila Avstrijce. "Moji Srbi se lahko kosajo z enim milionom Čehov, Ogrov, Nemecev, Hrvatov in Slovencev, ki tvorijo avstrijsko armado," pravi Čika Pera.

HINAVSKI CESARJEV MANIFEST.

Avstrijski cesar je takoj po napovedi vojne izdal manifest, v katerem se izgovarja, zakaj je napovedal vojno. Pravi, da je "božja previdnost" hotela, da mora še enkrat zagrabiti za orožje in kaznovati tiste, ki rujejo proti njemu in Habsburški hiši. Na konci pa prosi Boga, da bi podelil zmago njegovim hrabrim (!) četam. Iz cele klobase veje velika hinavščina in brezmejnja predrznost. Nikjer ne navaja, da bi bili v nevarnosti kakih interesov avstrijskih narodov, temveč v nevarnosti je le čast (!) in ponos (!) habsburške dinastije; samo zato, da se maščuje, da za dosti črni svoje jeze nad smrtjo prestolonaslednika, mora biti vojna in zaradi smrti enega človeka mora poginiti na desetstoteke ljudi. (Resnica pa je, da je bil sarajevski atentat le dobrodošla preveza militaristični kliki na Dunaju, ki se je že dolgo pripravljala za roparski pohod na Balkan.)

KATASTROFA SPLOŠNE VOJNE.

Avstrijsko-srbski konflikt je takoj zmaljal trohle stebrie evropskih monarhij in zadelo so divji kliki po splošni vojni. Ruski car je takoj izjavil, da bo ščitil Srbijo in ukazal je mobilizacijo več milionov vojakov. Nemški cesar, kateri je brez dvoma podpihnil atentat Avstrije na Srbijo, je takoj zagrozil, da bo udaril na carja če ne bo nevtralen. Kakor hitro je pričel gibati ruski car, zašumelo je tudi v Franciji in Angliji, ki sta zaveznici Rusije in cele štiri dni zadnji teden križale so se oficijelne depeše, hujskajoče note in ultimatum med Berlinom, Petrogradom, Parizom in Londonom. Ko je pa car prezrl vsa prigovarjanja, da bi držal svoje prste proč od avstro-srbskega konflikta je nemški cesar zadnji petek proglasil vojno stanje in ukazal mobilizacijo cele armade pet milionov mož. Istočasno je v vojnem stanju na nogah mobilizacije Francija, Anglija, Italija Belgija in Rumunija. Cela Evropa — razen zavednega delavstva — je podivjala. Anglija je mobilizirala svojo mogočno mornarico in del iste je že odplul nekam proti nemškemu vodovju. Trgovina je naenkrat obstala po vsi zapadni Evropi in vse borze so zaprte. Italijanska vlada baje izjavlja, da bo nevtralna, čeprav je v trojni zvezi z Nemčijo in Avstrijo. Bolgarska bo tudi nevtralna, medtem ko Rumunija misli v slučaju splošne vojne napasti Avstrijo. Grška bo pomagala Srbom in Črnogorci so že v boju proti Avstriji v Novopazarju. Nikdar od časa Napoleona pred sto leti še ni bilo take nevarnosti v Evropi in če zdaj izbruhne splošna vojna — učinek iste bo

zdej milionkrat groznejši kakor je bil za časa Napoleona — pomenil bo uničenje vsega, kar so pridobile človeške iznajdbe in delo približno rok zadnjih sto let.

ZEDINJENE DRŽAVE BODO NEVTRALNE.

Oficijelno poročilo iz Washingtona se glasi, da bodo Zedinjene države nevtralne v slučaju splošne vojne. Gani se ne bodo nikamor, razen v slučaju, da se gane Japonska. Senat je zadnji teden v naglici sprejel določbo, s katero se pooblašča vlada, da sme razpolagati z zlatom v zvezni zakladnici in v slučaju, da nastane finančna panika zaradi poloma v Evropi. Ves trgovski promet z Evropo je skoraj že na ničli. Sedaj vozijo zlato v Evropo v silni množini. Samo eden parnik je zadnji petek peljal zlata v Anglijo za enajst milionov dolarjev. Kapitalisti se veselijo splošne vojne. Pravijo, da potem bo edino Amerika edini faktor v proizvajanju blaga in — dobiček bo velikanski. Polja v Evropi bodo v vojni uničena in Amerika da bo zalagala celo Evropo z žitom. Milionar in špekulant Patten je že zdaj naredil ogromni znesek na špekulaciji s pšenico; cena iste je čikaški borzi poskočila zadnji teden za devet stopinj, kar ni še nikdar bilo. Eden velikih špekulantov na Wall Streetu v New Yorku je rekel zadnji teden: "Dali mi čemo vojno? Ali hoče mačka mleka? Mi nečemo samo eno vojno, ampak dve, tri! Vojna v Evropi znači razdjanje tamonjega bogastva, razdjanje industrije, polja itd. In to je, kar mi hočemo! Naš denar bo potem vladal svet. V Evropi naj mobilizirajo vojake, mi bomo pa mobilizirali denar!" (Kaj bo z revnimi ljudmi v Evropi, koliko krvi bo prelite, o tem dotični špekulant ni govoril — še pomislil ni! Ali vidite, komu koristi vojna?)

SOCIALISTI PROTESTIRAJO.

Socialisti v Nemčiji in Franciji so storili svojo dolžnost. Vzlic ostrim prepovedim so prirejali protestne shode v Berlinu in Parizu ter ostalih večjih mestih s kliki: "Dol z vojno!" 29. julija je protestiralo v Parizu okrog 40.000 delavcev na ulicah proti vojni. Napadli so jih policaji in aretirali 250 delavcev. Dan poprej je delatstvo demonstriralo pred poslopjem časopisa "Matin" z mogočnimi kliki: "Viva la pax! A bas la Guerre!" (Živel mir! Dol z vojno!) Vlada je pozvala 2000 policajev in spravila na noge cele vojaštvo preden so razgnali demonstrante. Veliko oseb je bilo ranjenih in eno staro, sivovlaso žensko, ki je bila med demonstranti, so fanatiki za vojno nesramno pretepli. V Berlinu je 28. julija demonstriralo 60.000 delavcev proti vojni. Policija je dobila ukaz razgnati vse shode na kar so bili izgedri in boji na ulicah pozno v noč. Veliko sodrugov je bilo ranjenih in aretiranih. V Stuttgartu so bili delavci razkropljeni šele, ko je prišel močan oddelek vojaštva na lice mesta, medtem ko so policaje pretepli in pognali v beg. Po razglašenju vojnega stanja in cenzure so pa izostale vse vesti o demonstracijah v Franciji in Nemčiji. Vsi vodilni sodrugi so brez dvoma v zaporih in časopisi so zatreli. — V Avstriji so takoj z napovedjo vojne ustavljeni malone vsi socialistični listi. Sodrugi kolikor jih ni odšlo na vojsko, so pa ubrži v zaporih. Mednarodni socialistični biro je sklical konferenco zastopnikov v Bruselu z namenom organizirati protestno silo po celem svetu. Kongres, kateri bi se imel vršiti ta mesec na Dunaju, je zdaj odložen. Nekaj so sklepali, da se bo vršil v Parizu drugi teden, toda če izbruhne splošna vojna, je kongres nemogoč nikjer v Evropi razen Švice, ali še tam je nemogoče priti, ker je železniški promet ustavljen povsod.

ZADNJA VOJNA.

"Blaznost evropejska militarizma morda povzroči kontinentalno katastrofo. Lahko smo veseli, da v splošnem kaosu podivjanosti se le še nahaja eden element, ki zahteva mir, in to so socialistične stranke po celem svetu. Avstrija in Nemčija vidita naglo rast socializma in zdaj se hočeta otresti te sile. Ampak to bo za nje smrt. Sedanja vojna, če bo splošna, je zadnja vojna mo-

narhizem in za vojno samo. Posledica bodo mnoge republike v Evropi in absolutni triumf socializma." Tako je izjavil sodrug Walter Lanfersiek, eksekutivni tajnik socialistične stranke v Zedinjenih državah.

SRBI ODHAJAJO.

V Chicagi je bil zadnji terek patrijotični shod Srbov in Čehov v Pilzen parku. Navzočih je bilo okrog 4000 oseb. Govorniki — Srbi in Čehi — so navduševali navzoče za Srbijo in silno žigosali avstrijsko vlado. Nad vhodom v park je visel emblem v podobi avstrijskega orla in razjarjena množica je ta emblem strgala doli in zdrobila na kosce s kliki: "Dol z avstrijskim orlom! Dol z Avstrijo!" Srbi opuščajo delo in se zbirajo za odhod v staro domovino na bojišče. Pravijo, da jih je odšlo zadnji teden do 5000 samo iz Chicage. — Edward Berwick zagovornik miru in San Franciscu je 31. julija brzojavil avstrijskemu cesarju sledeče: "Njegovemu cesarskemu veličanstvu Franc Jožetu na Dunaju: Ameriška šolska mirovna liga najenergičnejše protestira proti vaši nepotrebnosti, nesramnosti, strahopetnosti in zločinski napovedi vojne!"

REVOLUCIJA NA POLSKEM?

Iz Dunaja poročajo z dne 28. jul. da so socialisti v Varšavi vprizorili revolucijo proti ruski vladi. Magazin za smodnik in glavna pošta je razdjana. Nadaljnega poročila o tem več ni.

BELEŽKE.

Barbarska oficijelna Avstrija kliče rezerviste iz Amerike, da bi se šli klat za prozen nič v Srbijo. Proketo je neumen vsak, kateri gre!

Upamo sicer, da jih ne bo dosti, ki bi tukaj pustili delo in nesli zdrave kosti pod krogljo in ubijali revne ljudi, ki jim niso storili nič zalega. Kdor je pa tako neumen, da gre — tedaj zasluži tisto plačilo, ki ga čaka . . .

Čemu gredo v vojno avstrijski proletarci? Ali za "domovino"? Domovina vendar ni v nevarnosti kajti Avstrija je udrla v Srbijo ne pa narobe. Ali morda za "sveto vero"? Tudi ne! Saj so Srbi tudi kristjani (in zraven tega še naši — jugoslovanski bratje!) Čemu pa? samo za starega cesarja? Great Scott!

Stari avstrijski cesar, kateri je že z eno nogo v grobu, si hoče še enkrat pred smrtjo mazati svoje roke s krvjo nedolžnih ljudi to stran in onstran srbske meje. Ranjena zver se utolaži če zasedi zobe in kremplje v živo meso — ravnatoko misli starec na trohlem avstrijskem tronu, da mu bo odleglo, če se prelje na reke človeške krvi radi ostudnega umora dveh oseb, ki sta bili njemu v sorodu.

Ali je oseba enega cesarskega zajedaca toliko uredna, da mora radi njega poginiti na tisoče nedolžnih ljudi, ki niso nič krivi, da mora biti uničeno delo približno rok in da mora potem stotisoče starčkov, žen in otrok umirati gladu? Ali je to civilizacija? Ali je to krščanstvo? Fej!

Stari "kronani" trot na Dunaju je izdal nekaj manifest, s katerim bi rad opravičil svoj zločinski čin napram avstrijskemu in srbskemu proletarijatu. Pravi, da je "božja previdnost" hotela (!) da mora še enkrat vzeti orožje v roke in da upa, da bo Bog podelil zmago njegovemu orožju." Kakšna prefanacija! Orej Bog hoče, da se pokoljejo revni ljudje in da podirajo in uničujejo delo svojih rok! Ali je to tista peta božja zapoved? Kaj pa je bogokletstvo?!

Če je "božja previdnost" hotela, da mora bi-ti človeško klanje zakaj ne bi "božja previdnost" tudi lahko rekla, da je dovolj če poravnata z orožjem svoje difference samo tista dva, ki vladata po "milosti božji" — namreč cesar in kralj Peter. Najela naj bi teater ali "bull ring" in tam naj bi stari Francelj in srbski Čika Pera rahljala drug drugemu grešne kosti — ljudstvo naj bi pa mirno sedelo in gledalo in stavi-

mo, da ne bi bilo ni ti pet centov škode! — Toda kronani lopovi, ki žro na stroške narodov, so lepo na varnem, a namesto njih se pa morajo klati in pobijati delavci in kmetje, ki nimajo ničesar od tega in niti ne vedo zakaj se koljejo.

In to je ravno tisto zlo. Proletarci v večini še ne vedo, zakaj se koljejo v vojnah. Nekateri zvedo šele potem, ko je že prepozno — ko se povrnejo pohabljeni domov in ko gladujejo in plačujejo silne izdatne vojne. Strašno je hudodelstvo, ki ga izvršujejo lopovi na čelu kapitalističnih vlad z vojnami. Ako bi bila kje peklenska kazen na "onem svetu" tedaj ima vrag gotovo posebni department najbolj žarečega ognja za tiste, ki napovedujejo vojno.

Cela desetletja so avstrijski narodi s teškimi mukami plačevali ogromni denar za smodnik, kanone in bojne ladije. Sedaj, ko se je smodnika in kanonov nabralo že preveč, morajo narodi na bojišče, da eksplodirajo smodnik v dim in obenem jim bodo puščali kri, zato ker so bili tako neumni, da so plačali moralni material. Ko bo pa krvava igra končana, bodo šli proletarci nazaj — kolikor jih ne pogine — in plačevali bodo zopet za nove kanone in za svež smodnik. In vse to: vse za vero, dom, cesarja! Kdo se ne bi zjokal?!

Kdo ima dobiček od vojne, nam so te dni dokaz ameriški kapitalisti, ki želijo, da bi cela Evropa vplamtela v klanja. Seveda, ameriški kapitalisti imajo lep vzrok, da se vesele; za nje pomeni vojna — pa naj bo kjer če — zlate čase. Delavci pa nimamo ničesar od barbarskega klanja, zato pravimo: dol z vojno!

Listi poročajo, da so se v Jolietu od krvi stekli Srbi in "Avstrijci" (Slovenci!) seveda radi — patrijotizma. Ravno proletarci s tako pametjo tvorijo glavni material za lopove kot so avstrijski Francelj, ruski Nik, nemški Mihel in ostali jidiotje, ki vladajo po "milosti božji."

"Amerikanski Slovencev" vsak drugi teden ponovi svoje stare laži o socialističnih "bogatinih" in "grafterjih". Med tem pa člani katoliške jednote dan na dan pišejo v "Gl. Nar.", da s popi proč od korita v jednoti in da se jih na noben način ne sme pustiti, da bi imeli prste blizo jednotnega premoženja! Ali ni to značilno?! — Drugega odgovora ni treba.

Anarhist v službi policije. V Švihovi aferi je še vedno veliko nejasnega. Ali ker se stvar že tako vleče, da pojema zanimanje zanj, je usoda poskrbela, da ne zmanjka podobnih škandalov. Zdej je prišlo na dan, da je imela praška policija še več političnih "konfidentov", ki so v svojih strankah igrali večje ali manjše vloge. Tako so anarhisti opazili, da ima med drugimi tudi njih tovariš Držka zveze s policijo. Njegovo konfidentsko ime je bilo Drobny. Na neki seji, ki je bila konstituirana kot strankino sodišče, ga je predsednik vprašal: "Povejte nam, gospod Drobny, kaj veste o nameravanem atentatu na dunajskega policijskega predsednika? Povejte nam, gospod Drobny, kako dolgo ste bili v zvezi z okrajnim glavarjem Chlumom?" Držka je poblebel; začetkoma je hotel tajiti, pa se je zapletel v taka proslovja, da je moral vendar priznati in dovoliti, da so preiskali njegovo stanovanje, kjer so našli obtežilne dokumente. Napram njemu pa policija baje ni tako kavalirska kakor napram Švihi. Prvo leto mu baje ni dajala nobene plače, potem pa po 45 kron na mesec, kar se je sčasoma zvišalo na 200 kron. Tudi za tako plačo postanejo nekateri ljudje lumpi. O tej aferi se grof Stürgkh še nič ni zmenil. Pa bi bilo treba, zakaj institucija konfidentov se boljbolj razvija v obsežen škandal.

Lastnik G. S. je ves v ognju za delavski razred — dokler kaj nese, kakor hitro pa je profit v nevarnosti, takrat pa ima "veliki prijatelj delavcev" velik srce za — svoj žep.

Zdrav mož

je močan in plin življenja. Bolni mož se počuti utrujenega, vedno skrbi, je slaboten, onemogel in ne v redu. — Ako občutite kakke te znake, ne obotavljajte takoj prijeti zdravljenje s

SEVERA'S BALSAM OF LIFE

(Severovim Življenskim balsamom) ter se spravite na pot k zdravju. Drugi, ki so to storili, pravijo, da je tonika velike zdravilske vrednosti.

Popravi neprebavo in odpravi zapoko. Je splošna tonika za moške in ženske. Siabo krvnim ljudem pomnoži kri. Dispeptičnem ljudem vredi prebavo nerodnosti. Naredi jedila bolj okusna in prebavljiva. Cena 75c.

Severa's Gothard Oil
(Severov Gotthardko Olje).
Zoper bolečine in okorelosti.
Mazilo samo za vnanjo rabo.
Cena 35 in 50 centov.

Severa's Tab-Lax.
(Severove Tab-Lax).
Sladkorno odvajalo.
Za otroke in odrasle.
Cena 10 in 25 centov.

Zahtevajte samo Severove Pripravke. Ako vas lekarnar ne more zalobiti, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

Pazite na ta ovitek!

Ničvredne ponaredbe slavnega Pain-Expeller-ja dobite često ako niste pazni. Pazite na sidro in ime Richter. 25c in 50c pri vseh dobrih lekarnarjih.

F. Ad. Richter & Co.
74-80 Washington St.,
New York, N. Y.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najubo ženitovanjske, družvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

Ivan Včelik
PRVI HRVATSKI FOTOGRAFIST

1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul.,
CHICAGO, ILL.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.

Kako je umrl avstrijski prestolonaslednik CESARJEVIČ RUDOLF?

To nam opisuje pravkar izišla velezanimiva knjiga:

Življenje na avstrijskem dvoru.

Grfica Larish, sorodnica zamrle avstrijske cesarice Elizabete, je pred nedavnim časom objavila svoje spomine iz življenja. — Vpričo tragične usode te mučenice na prestolu in zagonečne smrti njenega sina, cesarjeviča RUDOLFA, je vzbudila ta knjiga povsed veliko zanimanje. V Avstriji je prepovedana. Zakaj? Ker je najti v njej vse intimnosti, ki so se dogajale na avstrijskem dvoru. Grfica Larish piše o SMRTI RUDOLFA, tojro o predmetu, o katerem se je napisalo že cele kuple knjig. Da je njeno pisanje verodostojno, o tem svedoči njeno ime.

Kolika je tiskana na najfinem papirju, kar jih je tudi izšlo v Ameriki v slovenskem jeziku. Obseg 144 strani ter tri slike na poslobnem papirju, cesarice ELIZABETE, cesarjeviča RUDOLFA in cesarice baronice VETHERE, ljubinske dedojce.

Cena knjigi s poštnino vred 1.- dolar. Denar pošljite v rekomandiranem listu ali pošt. Money Order.

NAROČILA JE NASLOVITI NA:
John Putrich, 520 E. 77 St. Box 20. New York City.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalijske, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj. Vse delo garantirano.

Lovro Kuhar:

TADEJ PL. SPOBIJAN.

(Dalje.)

II.

"Zdaj pa le tiho in varno!" mi je šepetal Tadej. "Baba je popolnoma mirna in brez skrbi hrli na blazinah. Imaš denar? Dobro! Pazi, da ne narediš neumnosti!" Stala sva sredi sobe in sva si komaj upala dihati. Okrog naju je bila neprodna tema in mrtvaška tihota. Ko so že davno ugasnile vse drobne lučke po okoličih, je spomnil tovariš na odhod. V duhu sem še eukrat prečital pismo, ki sem ga bil napisal gospodinjici, prosil sem jo odpuščanja in sem ji sveto obljubil, da ji vrnem takoj ob prvi priliki, še mnogo več ji pošljem, nagradim jo s stokratnim plačilom, samo da mi odpusti. Tako sem bil napisal in trdno sem veroval v to pisanje.

Rahlo je odprl Tadej vrata in neslišno zlezal čez prag, za njim jaz. Sunkoma mi je utripalo srce, da me je bolelo. Čakale so naju dolge in nerodne stopnice iz podstrežja mimo dveh nadstropij na dvorišče. Srečna, ako jih prelezeva neopažena. Pridrževal je sapa, sva pričela tipati po napetih, bobnečih deskah in se pomikati navzdol, počasi in previdno. Priplazila sva se v drugo nadstropje ter si oddahnila. Poslušnila sva, je li vse varno. Niti najznejatnejšega glasu ni bilo slišati iz gluhe teme, vse se je zibalo v spanju. Nekoliko pogumneje sva sva nadaljevala pot in srečno dospela v prvo nadstropje. Tiho seveda vse kot izumrlo.

"Še par hipov..." je šepnil Tadej komaj slišno in stopil na prvo stopnico, ki so vodile na dvorišče. Tišina vseokrog, le dalje!... Groza! Doli po stopnicah je nekaj zaropotalo, nekaj lesenega, precej težkega je moralo biti, padalo je popolnoma različno od stopnice do stopnice.

"Hudič!" je siknil Tadej. Oba sva vzvzpela v mrzlični grozi... Uničena, ukanjena sva čepela vrh stopnic in strahoma mislila na izid. Precej časa sva nepremično žela na mestu in strnela v noč, ropot je že davno nekam izgnil; slišal ga ni nihče, kajti ostalo je vse tiho, kakor je bilo prej. Zgenila sva se in v par minutah sva stala na dvorišču.

Premagala sva prvo težkočo in čakala je naju druga. Dvorišče je bilo okrog zagrajeno, na eni strani s hišo, od drugih strani pa s precej visokim zidom. Morala sva torej prelesti zid. Ker nisva našla nobene lestve, sva prislomila k zidu nekaj deske in peljala po njih. Jaz sem prilezel prvi na vrh. Sedel sem na rob zidu in čakal na srečno tovariša. Slednjic je tudi on srečno pripravil za menoj, in že sva se mislila spustiti na drugo stran, ko hipoma zaslišiva ne daleč vstran korake. Trdo mimo zidu je peljala velika cesta. Odrevel sem po vsem životu in hotel planiti nazaj na dvorišče, a Tadej me je vjel za roko in me obdržal na zidu.

Koraki so odmevali mimo naju tik od zidu, oddaljevali so se počasi in polagoma izginili v noč. Sedaj sva drug za drugim poskakala z zidu, ozrla se varno okrog. Bilo je isključeno, da bi naju kdo zapazil v temi in nato sva odhite la po cesti. Vsled razburjenosti sva spočetka hodila precej hitro in vsaksebi, Tadej nekoliko spredaj na levi strani ceste, jaz na desni. Govorila nisva nič. Šele ko sva bila že zunaj sva, sva se zblížala in začela stopati počasneje.

"Zdaj sva dobra!" je radostno dejal Tadej. "Glejva, da se do svita primerno oddaljiva odtod. Mislim, da naju baba ne bo zasledovala!"

"Bo, če je pametna," sem odvrnil mračno. Ni se mi ljubilo govoriti.

"Pikaš," je rekel rezko. "Pa daj! Glavno je, da sva jo srečno pobrala; proketo je šlo trdo. Polagoma se boš privadil še ti. Najlepše je seveda to, da imava v žepu nekaj denarja; prišel bo nama prav."

"Sreče ne bova imela z njim, ker sva ga poverila," sem mu odgovoril. Vest mi je še zmerom očitala goljufijo in na tihem sem se srdil na tovariša, ki me je bil zapeljal.

"Ne maraš denarja, oho! No, vrzi ga proč, v blato ga zaženi, ali pa ga daj meni, jaz ga bom vedel porabiti. E, imenitni tovariš! Povem ti, da še bodo prišli časi, ko

boš potreboval denar in ne boš vpraševal, odkod da je, ali si ga pridobil pošteno ali nepošteno." "Goljufal ne bom nikoli, to vem in vem, da bi tudi zdaj ne bil, ko bi ne bilo vas."

"Saj pravim, daj denar sem, če te peče! Mar bi ga bil pustil na stanovanju? Zdi se mi, da ti je žal, ker se je nama načrt tako izvrstno posrečil; ti bi menda rajši videl, da bi bili naju zalotili. Zakaj si se skrival in boječ trepetal; zakaj nisi klicel glasno v noč in oznanjeval svojega lopovstva javnosti? Pošten dečko si in smiliš se mi. Sčasoma postaneš mogoče pravi lopov in s pomilovalnim nasmehom se boš spominjal svojih mladih, poštenih let."

Molčal sem in s studom poslušal njegovo pripovedovanje.

"Tako se ti zgodi, kakor se je meni," je nadaljeval Tadej. "Ako bom imel priliko, ti povem zgodbo svojega življenja."

To mi ugajalo in me je nekoliko razvedrilo. Preteklost mojega sopotnika me je silno zanimala; vendar je bil do zdaj neprimerno skop s pripovedovanjem.

Nad temnim ravnim poljem so odmevali rahli, zamolkli glasovi; nekje je udarjala ura. Zdrznila sva se in pospešila korake, kakor da bi bila šele zdaj izvedela na najmo dolgo pot skozi celo noč do novega jutra. Bilo je skoro verjetno, da naju bodo iskali in preganjali in vsled tega sva morala hiteti, da se vsaj do jutra kolikor mogoče oddaljiva od neprijetnega kraja. Hodila sva molče, le kadar je tovariš butnil z nogo ob kamen, je robato zaklel. Nobeden ni vedel, kam pelje cesta in kaki kraji se vrste ob njej; tema je zagrinjavala goro in dolino. Neprestano sva potovala. Ko se je jelo svitati, so se nama pokazali popolnoma novi, neznanji kraji. Bila sva v zelo ozki, romantični dolini, obkroženi s temnimi planinami, tam na daljnem koncu doline, pod skalnatim vrhom je naju pozdravljala kmetiška vas.

"Prav sva krenila," je dejal Tadej zadovoljno. "Obrnila sva se proti severu. Planine so za naju tudi varnejše, če se bo sploh treba skrivati."

Sredi doline sva srečala srednje starosti moža, z usnjatim predpasnikom in s sekuro za pasom. Tadej ga je ustavil in vprašal:

"Kako se zove ona vas tam pod goro?"

"To se Oberi... Kam pa gresta?"

"Malo na ono stran planin. Ali je v vasi gostina in trafika?" "Še dve sta in trafika tudi; denarja se lahko iznebita. Tobaka vama dam jaz, če hočeta!" Ponudil je nama poln mačji mehur tobaka. Tadej ga je vzel za dobre tri šeepe, se mu zahvalil in nato sva šla dalje. Mož je stal še dolgo na mestu in radovedno zrl za nama.

Bližala sva se vasi, še tihi, komaj vzdramljeni iz spanja. Vas ni bila velika. Kakih dvajset hiš se je stiskalo na kup, v sredi pa je stala cerkev z vitkim zvonom. Izmed nizkih streh se je dvigal dim, po hišah se je kahal zajutrk. Krenila sva med hiše. Nad vhodom neke hiše se je klanjal svež smrekov vršiček in naju pozdravljaj; tik njega je visela rjava deska s napisom, "K. k. Tabak-Trafik." Ko sva vstopila v gostilno, je bila prazna; šele čez nekaj časa je prizehal od nekod mlad fant in naju vprašal, kaj hočeva. Naročila sva si zajutrk. Po zajutrk sva si nakupila nekaj hlebec kruha in par zavojev smot in tobaka ter se odpravila dalje. V vasi nisva mogla ostati radi varnosti. Prebivalci so bili silno radovedni in vse so hoteli izvedeti od naju; posebno jih je zanimal Tadej in svoji karakteristični obleki. Ko sva koračila skozi vas, so ljudje postajali na pragih in kazali na njegov cilindar in frak. Ljudje so morebiti pač že videli takšno opravo, ali v drugačni obliki seveda: ni je grše in smešnejše stvari za preprostega planince, kakor je raztrgan frak in povabljan cilindar.

Kmalu za vasjo se je jela cesta vzpenjati v zložen klanec, zapeljan v planine. Pot je bila tiha, vila se je med gozdovi, med stari mi drevesi, med mladimi nasadi, preko lazov in goljav. Prijetno je bilo in samota je nama ugajala; grede sva se pogovarjala in kadila tobak. Na trati ob cesti sva požela malo kruha, iz studenca se napila vode, pa sva šla dalje. Na

ma naproti je pripokal mlad voznik s parom konj z vozom težkih hlovod.

"Ali bodo že skoraj človeška bivališča?" sva vprašala.

"Še potrpi malo, pridno predstavljajta noge in v dveh urah bosta pri ljudeh," je prečno odgovoril voznik. Tudi on se je zelo zanimal za Tadejevo obleko.

"Vaša obleka je res sumljiva," sem ga opomnil. "Nabavite si drugo!"

"Nabavi si drugo!" se je razjezil. "Kje jo naj vzamem, kupim si je ne! Ljudje naj le skrbijo za svoje cape, moje naj pustite pri miru."

"Ne veste, kako ste zanimivi v svojem kostumu; vsaj cilindra se iznebite!"

Tadej je snel pokrivalo z glave.

"Imenitna pokveka je moj cilindar, res," se je rečal in ga mečkal v rokah. "Stvarica je navajena vsega, barabije in salonov. No, v zadnjih se že dolgo ni imel prilike klanjati. Včasih se je raznim Tadej pl. Spobijan razumel poljubljati bele, mehke roke, haha!"

Lotila se ga je razposajenost.

"Pripovedujte vsaj kak kratak doživljaj!"

"Nisem razpoložen in tudi ni prav časa, zdaj morava naprej." Ni se dal omečiti in šla sva dalje.

"Uboga gospodinja!" je rekel med potjo. "Midva se potepava tukaj, ona se pa joče in išče naju, svoja ljubljena, vrtna se!"

"Nesramna sva res."

"Prav zares! Brez srama ževa kruh in kadiva tobak, ki sva si ga nabavila za njene denarje. Tekne izvrstno in tudi želodec se ne punta."

"Vest!"

"Saj pravim, želodec se ne punta. Jaz pravim, ako si sit, ne kljuje vest, če si gladen, čutiš greh."

"To je vaša teorija!"

"Popolnoma moja! Ustvaril sem si ji sam po dobrih izkušnjah. Deloma se je poslušujejo tudi ljudje drugega mišljenja in lastnih teorij."

Zopet mi je očital ter se zabaval z menoj. Imenoval sem ga podleža, toda on se mi je posmehoval, s nedosegljivim sarkazmom me je zavračal in mi polnil dušo z nevom. Da bi me ne bila vezala nanj moja potepuška nrv in še bolj usoda, pustil bi ga bil samega sredi planine in nadaljeval pot na svojo roko; tako sem pa molčal in potoval z njim.

Popoldne sva prišla do velikega, samotnega poslopja ob cesti, zgrajenega po planinskem slogu. Hiša je bila enonadstropna, njene stene so bile iz lesa in zakajene, ob vogalih so štrleti v svet neočeni tramovi. V nadstropju so bila okna manjša kot v pritličju. Vhod je bil okrašen z lepimi izrezki, podboji vsi obiti z majhnimi, ličnimi križci, nad vhodom je bil zgrajen dolg pomol z leseno bryžo visoko čez cesto v skedenj. Vsa zgradna se je odlikovala po čistiljivosti in pričala o visoki starosti. Le škoda, da je bila kréma!

Na pragu je stalo dekle temnih las, z belim predpasnikom in belimi rokavci. Tadej se je lokavo nasmehnil in jo pozdravil.

"Ali je dosti gostov v sobi?" jo je vprašal s sladkim glasom.

"Sam pastir Anza je," je odvrnilo dekle in skrilo roke pod predpasnik. Stopila sva za njo v sobo. Nizka je bila in prostorna, stene pobeljene, strop pa črn in naslonjen na močan tram, ki se je vzpenjal po sredi od stene do stene. Dolge nepobarvane mize so stale ob stenah, stoli so bili le navadni trdi sedeži in dolgi, da je zadostoval en sam za celo stran mize. V enem kotu je stala velika omara za steklenice, v drugem pa zelena kmetiška peč s klopjo; v enem je viselo razpelo, ovenčeno s kitami bršljana, pred njim se je zibal bel golobček. Edini pivec je bil v sobi in še ta je spal, naslonjen z glavo na steno, roko pa je imel položeno na mizo in držal za steklenico. Sedla sva se mu prav blizu. Dekle se je naju menda balo in je poklicala v sobo drobnega fantka. Bil je srčkana dušica, umazan pokrog ust, sicer pa popolnoma podoben dekletu, vedel se je zelo predržno in poredno silil v naju. Tadej mu je pokrtil na glavo svoj cilindar in deček je pričel skakati po sobi in kričati veselja. Dekle se je smejala.

Vsled nemira se je zbudil pivec pri mizi. Ko je naju zagledal, je začel pozdravljati.

(Dalje prihodnjic.)

Stranka

POZOR!

V nedeljo, dne devetega avgusta, bode velik javen ljudski shod, katerega sklicuje jugoslov. soc. klub št. 6 in vsi jugoslov. socialisti v Chicagi v obče. Pričetek shoda je točno ob 3 uri popoldan v "Narodnej dvorani" vogal 18. ceste in Racine ave. Dnevni red: "Evropa na pragu velike katastrofe". Glavni govornik bode sodrug Teodor Cvetkov, govorili pa bodejo lahko tudi drugi, ker bode svoboda govora vsakemu zamemena. Apeliramo na jugoslovanske delavce, da naj se tega shoda polnoštevilno udeležijo.

Jugosl. soc. klub št. 6

Cleveland, O.

Tem potom uljudno vabimo na javen ljudski shod, katerega priredijo socialistični klubi 23. warda v nedeljo devetega avgusta v Ulmanovi dvorani na 1400 E. 55. cesti ob 2 uri popoldan.

Slovenici, volitve za pristavke "charterja" so pred durmi, potrebno je, da se poučite, kako bode glasovali, da bode v korist vašemu delavskemu razredu. Pridite toraj vsi, da se pomenimo. Govorniki v več jeziki.

Joseph Jauch.

Včeraj zvečer (avgust 3) se je vršil velik javen ljudski shod v "Pilsen parku", katerega so sklicale socialistične organizacije vseh narodov, zastopane v soc. stranki v mestu Chicagu. Shod je bil protest vojni evropskih monarhov in plutokracije. Glavni govornik na shodu je bil sodrug Eugen V. Debs. Ker je bil Proletarec že v stroju, ko se je vršil shod, zato podrobno priobčimo prihodnjic.

Viriden, Ill.

Socialistični klub št. 50 je sklenil na svoji mesečni seji dne 12. julija, da se prične s poukom, kar more vedeti vsak, kedro hoče postati ameriški državljan. Uljudno vabim vse sodruge in prijatelje, da kateri se hočejo učiti, da se udeležijo klubove seje dne 9. avgusta. Vstop je vsakemu prost.

Soc. pozdrav

Franc Reven, tajnik.

Naznanilo.

Tem potom naznanjam vsem sodrugom soc. kluba št. 145 v New Duluth, Minn., da se prihodnja seja vrši drugo soboto v mesecu avgustu, in sicer ob 8 uri zvečer pri sodrugu John Kobetu v Gary, New Duluth. Na to sejo se ujudno vabijo vsi zavedni Slovencei in Slovenke. Seje se vrše javno in na njih se lahko vsaki informira, kaj je socializem, kaj socialisti hočemo.

S soc. pozdravom

John Bergant, taj.

VABILO

na veliki izlet — piknik, ki ga priredi Jugoslovanski socialistični klub št. 90 v Primrose, Pa., v nedeljo dne 16. avgusta t. l. na farmi blizu železniške postaje.

To je takozvani basket piknik, kar znači, da vzame vsak vdeleznec seboj tudi prigrizek. Na pikniku bo igral tamburaški zbor "Solidarnost". Potokaz: Od železniške postaje se obrne na levo čez gozd in čez pet minut ste na mestu.

Odbor.

Pittsburgh, Pa.

Poročilo izida šestmesečne volitve odbora kluba št. 131. J. S. Z. Izvoljeni so sledeči sodruzi: tajnik Blaž Novak, 6568 Rowan ave.; organizator John Varoga, 5126 Natrona Alley; blagajnik Frank Alič, 6568 Rowan ave.; knjižničar John Rednak, 5336 Buttler St.; zapisnikar Frank Lah. Nadzorni odbor: Anton Jurkovič, Leopold Skerl in Frank Marintzel.

B. Novak, tajnik.

Fond za Colo štrajkarje.

Zadnji izkaz dne 21. julija \$35.06
Jak. Rupert poslal 2.00
Skupaj do 31. julija ...\$37.06

Tiskovni fond.

Zadnji izkaz dne 21. julija \$348.23
Andy Reavitz ..... .50
Skupaj do 31. jul. \$348.73

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1897.

Inkorporirano 26. februarja 1902 v državi Kansas

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreda.: JOHN GORŠEK, Box 211, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomočni odbor:

FRANK SELAK, Box 270, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku
Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

DEVETI STRANKIN ZBOR.

Kakor smo že omenili v 365 št. Proletarca se je vršil v nedeljo 28. in v ponedeljek 29. junija v mali dvorani "Narodnega doma" v Ljubljani IX. redni zbor jugoslovanske socialno demokratične stranke na Kranjskem.

V imenu izvrševalnega odbora je otvoril zbor sodrug M. Čobal: Otvarjam IX. redni strankin zbor jugoslovanske socialno demokratične stranke v Avstriji in pozdravljam kar najprispredneje delegate. Preden preidemo h konstituiranju zbora in razpravah, se moram spominjati sodrugov, ki nam jih je bila ugrabila smrt od zadnjega strankinega zbora. Predvsem se spominjamo sodruga dr. Dermote, ki se je udeleževal še razprav zadnjega strankinega zbora in ki je deloval še pred kratkim v naši stranki. Skupno internacionalo pa je zadela prav občutno izguba sodruga Avgusta Babela in bratsko avstrijsko nemško stranko izguba sodruga Franca Schuhmeierja. Spominjati se pa moramo tudi vseh tistih ostalih sodrugov, ki so odšli v tem času od nas in ki so delovali vsak po svojih močeh za razvoj naše stranke.

Zborujemo v politično važnem času. Ravno letos je 30 let, odkar je naša vlada pod Taafejevim vodstvom preganjala socialno demokratično stranko v Avstriji in tudi Ljubljani ni prizanesla, saj je bil v onem času obsojen rajni so drug Železnikar zaradi malenkostnega pregreška pred celovško poroto na 10letno ječo. Res je, da so se od onega časa izpremenile razmere v Avstriji, a sovraštvo proti socialni demokraciji je prav tako močno kakor takrat.

Zbrali smo se na dvadnevno zborovanje, da pregledamo storjeno delo in da pišemo direktive za bodoče delovanje. Postati moramo krepkejši, ker se je razredni boj še poostiril. Spominjam Vas le na pravdoreke raznih porot in razumeli boste, da je treba zastaviti vse sile v pomnožitev naših vrst.

Nato pozdravlja zastopnika avstrijske nemške socialno demokratične stranke sodrug Winarskyja in zastopnika italijanske stranke v Avstriji sodruga Laurencija iz Trsta. Naznanjena sta še kot zastopnik hrvaške stranke sodrug Juraj Demetrovič iz Zagreba in sodrug dr. Soukup od češko-slovanske stranke iz Prage. Srbska socialno demokratična stranka je poslala pismen pozdrav, tudi delžni zastopstvi za Stajersko in Koroško pozdravljata strankin zbor.

Sodrug Winarsky

burno pozdravljen, izjavja:

Častno nalogo sem dobil od izvrševalnega odbora nemške socialno demokratične stranke v Avstriji in od kluba nemških socialističnih poslancev, da pozdravim Vaš zbor.

Zborujete v času, ko so v naši državi kalne politične razmere. Imamo vlado, ki upostavlja absolutizem in ki zlorablja narodnostne spore za kršitev ustave. Tako očitna zloraba \$14. kakor pod Stuerghkovo vlado se še ni zgodila v naši državi. Vse absolutistične vlade prekaša Stuerghk, ki napravlja zločin za zločinom. Zlo-

rablja \$14 za vedno hujšo obremenitev ljudstva z militarističnimi davki. V teh časih je nujno potrebna trdna vez proletariata vseh narodnosti in mednarodna solidarnost, da se uniči ta usodopolni režim. V tem znamenju prihajam na Vaš zbor. Poudarjati moramo v teh časih solidarnost vsega avstrijskega proletariata in protestirati moramo proti kršitvi ustave, proti novim militarističnim bremenom in proti zločinski vnanji politiki. Avstrijski proletariet vseh narodnosti ima skupne sovražnike, zato mora nastopati solidarno.

Sijajna demonstracija proti blaznosti militarističnih vlad bo letošnji mednarodni kongres na Dunaju. Ta kongres bo manifestacija mednarodnega proletariata za svetovni mir. Obenem bo tudi jubilej prve internacionale, ki je bila zborovala v Londonu l. 1864. in jubilej internacionale, ki je bila v Parizu l. 1889. ob stoletni proslavi velike francoske revolucije in ki je bila upostavila l. majnik za svetovni praznik mednarodnega proletariata. Pripravljajmo se, da dostojno proslavimo ta praznik in pokažimo, letos na Dunaju, da je tudi avstrijski proletariet vreden član internacionalne socialne demokracije.

Mednarodni proletariet pozna samo eno vojno, vojno proti kapitalizmu. Organizirati to vojno, je naša naloga, vzdriniti mase in jih mobilizirati. Temu cilju služiti tudi Vaš kongres, Vaš boj je tudi naš boj, Vaši uspehi so tudi naši uspehi. V tem smislu pozdravljam Vaš zbor in želim mnogo uspeha Vašim uspehom. Živela mednarodna, revolucionarna socialna demokracija! (Viharno odobranje.)

V imenu italijanske socialno demokratične stranke pozdravlja zbor

(Konec prih.)

Kranjski Janez vedno zatrjuje, da so sociaisti v Butte, Mont., poverili denar. Butte je velika slovenska naselbina in A. S. ima vendar tam kakšnega naročnika, kateri Kranjskemu Janezu pošlje imena tistih socialistov, kateri so poverili denar pri buttskem ločku št. 1. "W. F. of M." Kranjski Janez naj toraj sedaj dokaže tatvino buttskim socialistom.

Ako je v Butte kakšen socialist pokradel denar, potem dotični socialist ni nič boljši kot so Kranjski Janez, Tone in Luka.

Zakaj je Konda proti združitvi. Eh, to je pač jasna stvar. Lastnik se boji, da bode zgubil "glasilo" S. S. P. Z." in s tem seveda tudi nekaj naročnikov. Da Martin načeloma ni proti združitvi, to prav radi, vrjamo, in sicer za to, ker Konda družih načel nima, in jih nikdar imel ni kot denarno možno in osebni interesi. Osebni interesi in denarna možna lastnika "G. S." so torej proti združitvi.

Glas Svobode je privatna lastnina M. K. Tiskarna "G. S." je tudi privatna lastnina M. K. Kedor za te dvoje podjetij kaj daruju, dotični meče in nikdar polni. Privatni Kondetov žep. Lastnik teh podjetij pa na račun delavcev v Chicagi leno pase.

ATENTAT.

Nadvojvoda Fran Ferdinand, avstrijski prestolonaslednik, in njegova žena vojvodinja Hohenberg sta bila v Sarajevu umorjena. Tako smrt ima vedno nekaj tragičnega v sebi in učinkuje močneje kakor umiranje v postelji. Kadar zadene moža, ki mu je bilo namenjeno da zasede danes ali jutri prestol velike države, je vtisk še povečan. Prav to pa je namen političnih atentatorjev, če so zdrave pameti; svoje napade smatrajo za politična dejanja velike važnosti in pričakujejo od njih velike posledice.

S temeljnimi nazori socialne demokracije nimajo napadi na posamezne osebe nič skupnega: tudi če si ta ali oni atentator domišlja da služi kakšni socialni ideji, mora zvezo, ker je vsak naskok na človeško življenje naravnost nasproten njenim idejam. Niti na Ruskem ne odobrava stranka teroristične taktike, dasi je tam zatiranje vsega revolucionarnega tako brutalno nečloveško, da je tudi najskrajnejše razburjenje pod vtiskom uradnega barbarstva razumljivo.

Politični atentati so izviri individualističnih nauk, vladajočih v sedanji družbi, ki misli, da slove vse ustanove in razmere na obeh in da se razmere same lahko bistveno izpremenijo, če se izmenjajo osebe. S svojimi bajkami o slavni moči, ki so baje s svojo močjo in voljo napravili vso zgodovino, je uradni nauk družbe zastopil ljudi in jim napolnil glave z zmotami, ki so lahko smešne, če ostanejo v teoriji, ki pa lahko postanejo, nevarne, če jih hoče ta ali oni prenesti v prakso. Kdor misli, da posamezen človek lahko izpreminja zemljevid in zgodovino po svoji volji, si tudi lahko domneva, da se z odstranitvijo posameznega človeka preprečijo svetovni dogodki in odvaja ves razvoj v drugo smer.

To politično filozofijo, ki prihaja v kapitalistični družbi do najpopolnejšega izraza, odklanja socialna demokracija z vso odločnostjo. Po njenih naukih ne odločujejo posamezni ljudje, temveč razmere. Tudi človek je le plod razmer, ki so močnejše od njega. Napačno je mnenje, da so razmere take, kakršni so ljudje; v resnici so ljudje taki, kakršne so razmere. Zaradi tega si socialna demokracija ne obljublja uspeha od poučevanja vladajočih, ne od nasilne odstranitve posameznih močev, ampak le od temeljite izpremembe razmer. Zategadelj odklanja revolucionarnega pomena, pa naj so uprizorjeni od posameznika v trenutnem izbruhu fanatizma, ali pa aranžirani od kakšne organizacije po preudarku in načrtu.

Kar velja za vse atentate, velja tudi za napad oziroma za napade v Sarajevu. Naj so hoteli morilec doseči karkoli, izvršili so svoja dejanja na vsak način v usodepolni politični zmoti. Medtem ko so posameznosti napadov že precej točno opisane, je drugih vesti, ki se nanašajo na atentat, še prav malo. Vendar je, sodeč po vsem, kar je doslej sporočenega, skoraj gotovo, da ni bila niti bomba niti revolver namenjen baš osebi prestolonaslednika ali pa njegove soproge, ampak nekemu sistemu, ki ni bil napadalec vseh. Zdi se, da so atentatorji smatrali nadvojvoda za enega izmed reprezentativcev tega sistema. Časopisi govore mnogo o velesrbški agitaciji, o nacionalističnem hujskanju itd., kar bo preiskava morda pojasnila. Recimo, da je kaj resnice na teh domnevah; vzemimo, da sta napadalec ravnila iz nacionalistične ideologije — tedaj nastane vprašanje: Koliko sta svojim idejam — brez obzira na to, če so pametne, upravičene, zrele ali ne — poslušala? In odgovor se glasi, da nič ne; zakaj tudi če bi bil umorjen prestolonaslednik res predstavnik, bodisi celo glavni predstavnik obsovanega sistema, vendar ne bi bil s kroglo, ki je učinila njegovo življenje, zadet sistem sam.

Ne glede na moralno plat je bil torej atentat nezmyseln. Žrtvovanih je nekoliko ljudskih življenj, kar pa je razun tega doseženo, je senzacija. Lahko bi se celo zgodilo, kar je bila že dostikrat posledica takih napadov, da bi se povečala reakcija, zakaj slepota, ki tepe politične fanatike, je po-

gostoma tudi last onih, ki imajo moč v rokah.

O moralnost ni treba s stališča socialne demokracije izgubljeni nobenih besed. V marsičem se socialistični nazori ne vjemajo z npravnostno hinavščino vladajočih razredov; ali človeško življenje, pa naj gre za mogočnega nadvojvoda ali za bornega hlapca, je socialni demokraciji v vsakem slučaju sveto, svetije pa kakor kapitalizmu, ki prenaša brez sentimentalnosti železniške, rudniške in tovarniške katastrofe z neštetiimi žrtvami, dasi bi jih bilo pogostoma kaj lahko preprečiti, ako ne bi stali interesi denarne močnjije nad delavskim življenjem. Socialna demokracija načeloma obsoja vsako uničevanje človeškega življenja, pa obsoja atentate tudi s tega stališča.

Dotod se bo naša sodba o sarajevskem atentatu najbrže vjemala z uradno. Odtod dalje pa je drugo vprašanje. Bomba in revolver sta bila nedvomno orodje fanatizma. To pa nikakor ne bi opravičevalo fanatizma na drugi strani; atentat dveh ali treh, bodisi celo desetih ali petdesetih oseb ne sme biti povod za represalije, ki bi zadele prebivalstvo sploh. Zločin dvojice ali trojice ne utemeljuje reakcije. Napadalec sta v rokah oblasti in zakon jima bo govoril s svojim neprizanesljivim jezikom: nikakor pa ne gre, da bi neprizadeto ljudstvo trpelo kakšno preganjanje in šikaniranje, ki je večini v Bosni že zelo bujno cvetelo.

Če bi znali naši veliki in mali državniki tudi v razburjenih časih trezno soditi, bi si vpričo tragičnega dogodka v Sarajevu vsaj na tihem dejali, da mora biti v anektiranih deželah nekaj nezdruvega. Če priznavamo, da izvira vse iz razmer, je treba biti na jasnem, da je bil tudi ta atentat plod razmer. Da so njih posledice mogle dozoreti do bombardiranja in obstrajevanja prestolonaslednikovega avtomobila, pa krvavo izpričuje, da mora biti v teh razmerah veliko snovi za nezadovoljnost, ki obsega gotovo široke kroge, četudi se ne izemiri iz te nezadovoljnosti povsod in vsakokrat atentat. To bi bilo treba preučiti, pa poskrbeti, da izginijo vzroki opravilne nezadovoljnosti; tako bi se ustvarile močnejše garancije zoper taka fanatična dejanja, nego z vsemi policijskimi sredstvi. Atentate preprečiti je važnejše, kakor kaznovati atentatorje; ustvarjati razmere, iz katerih se ne porajajo taka krvava dejanja pa je velika državniška modrost; žal da je doslej vse premalo razvita.

Prestolonaslednik Fran Ferdinand, ki je padel s svojo soprogo v Sarajevu kot žrtev atentata, je prišel v Bosno pregledovat vojaške čete. Dne 24. t. m. je na bojni ladji "Viribus unitis" odpotoval iz Trsta v Dalmacijo in odtod v Bosno. Čete 15. in 16. vojnega zbora so bile koncentrirane okrog Torčina za velike manevre, ki so trajali v petek, soboto in nedeljo do 11 dopoldne. V nedeljo se je nadvojvoda, ki je stanoval v Illidžah v hotelu "Bosna" odpeljal v Sarajevo. Tukaj je bil dopoldne napovedan sprejem v mestni hiši.

Na poti je padla proti njegovemu avtomobilu bomba. Počila pa je šele za njegovim avtomobilom; koseci si lahko ranili grofa Boos-Waldecka in podpolkovnika Merizija, krilnega adjutanta deželnega šefa Potioreka, ter nekoliko gledalcev. Napadalec Čabrinovič iz Trebinja je hotel skočiti v Miljačko, pa so ga prijeli. Nadvojvoda se je odpeljal na rotovž, po slavnostnem sprejemu pa je v avtomobilu krenil proti konaku, kjer je bilo prirejeno njegovo stanovanje. Na tej poti se je izvršil drugi atentat. Dijak osmega razreda gimnazije Gavrilo Princip iz Livna v okraju Grahovo je izza vogala dvakrat ustrelil z browningovo pištolo. Z enim strelom je zadel nadvojvoda v vrat, z drugim pa vojvodinjo Hohenberg v trebuh. Avtomobil je hitel v konak. Tukaj sta bila višji štabni zdravnik dr. Arustein in polkovni zdravnik dr. Polazzo; pomagati pa nista mogla več. Nadvojvoda in vojvodinja sta bila že mrtva.

Oba sarajevska napadalec, ki ju je policija prijela, tajita, da bi imela kaj skrivnicev. Časopisje, ki se hrani ponajveč s senzacijsnimi, in se hoče radovednejšem prikupiti s tem, da jim prinaša čimveč podrobnosti, napolnjuje cele strani z vestmi o atentatu. Ker pa v

resnici ni skoraj nič drugega znan, kakor katastrofa in aretacija napadalec, si že pomagajo s fantazijo. Zato je priporočljivo čitati take vesti s primerno previdnostjo, po počakati, preden se verjamejo razne razdražljive vesti, zlasti obdolžitve celih strank in organizacij. Časniški papir prenaša tudi laži, in ob takih prilikah je izmišljotin več kakor čiste resnice. Tako n. pr. že razširjajo vesti o "velesrbški zaroti" in jo krase z vsemi mogočimi in nemogočimi strahotami; pa se celo delajo, kakor da bi bili že davno vedeli vse. In modriji ne pomislijo, da jih utegne pameten človek sprašati, zakaj niso prišli s svojim znanjem, preden se je zgodila nesreča, pa zvone po toči.

PRIJATELSKE ZVEZE MED KAPITALISTIČNIMI DRŽAVAMI.

Bivši avstrijski prestolonaslednik Fran Ferdinand je imel v Konopištu na Českom posestvo, kjer je imel krasne nasade vrtnic. V juniju, ko so vrtnice v cvetju, so konopiški vrtni prelestna krasota. Pretečeni petek si je ogledal prestolonaslednikove vrtnice naš zaveznik nemški cesar Viljem II. Samo zaradi lepih cvetočih rož je potoval Viljem iz Berlina v Konopišt, tako se razlagali oficijozni listi. Kdo dvomi, da nema cesar Viljem toliko prostega časa, da napravila precej dolga potovanja le zato, da se radujejo oči lepih barv vrtnice in da se na večer, ko zapihlja lahen vetrič, opaja mamljivem vonju rož? Proletarec, ki potujejo le takrat, kadar jih naše trebuh, ker drugače ni časa ne denarja, se zde morda taka potovanja nepotrebnosti, ali za enkrat je že tako urejeno na svetu, da uganja lahko tista gospoda, ki nič ne dela, vse polno takega, o čemer mislijo proletarci, da je nepotrebno. Visoka in najvišja gospoda ima pa razen oficijoznih listov na razpolago tudi še druge liste, kjer odlaga to, kar jo teži v resnici, zakaj oficijozni listi so le za to, da prikrijevajo resnico. Iz teh listov smo torej izvedeli, da so bile rože v Konopištu le lepo dišeča preteza za — dridnote! Konopiške rože so bile pa tudi zelo grobo stesana preteza; zakaj vsakomur, ki zna vsaj do pet šteti, se je zdelo čudno, da je spremljal na tem potovanju cesarja Viljema mornariški državni tajnik admiral Tirpitz. To spremstvo je dovolj zgovorno. Še bolj zgovorni dokazi o pravem namenu Viljemovega potovanja so pa listi, ki imajo slike z "dobro poučenimi krogi."

Eden teh listov, "Militärische Rundschau," pripoveduje na dolgo in široko, kaj da je bil pravi namen Viljemovega obiska v Konopištu največje politične in vojaške važnosti. Rusija dela obsežne vojaške priprave in Rumunija se tudi močno giblje ter se približuje trojni zvezi, pri kateri ima močno oporo. Vse to vznemirja nemškega cesarja in prišel je v Konopišt, da priganja na hitro izgradbo naše mornarice. Nemškemu cesarju se namreč zdi, da imamo v Astriji še premalo dridnotov in da se prepočasno množijo. Zato je vzel s seboj admiral Tirpitz, da še ta podkrepi avstrijskega prestolonaslednika v tem, da se iztisne lahko iz avstrijskega ljudstva še nekaj milijonov za oklopnice in križarke. Cesar Viljem je dosegel, da pospeši Avstrija zgradbo novih dridnotskih divizij in sicer tako, da bodo zgrajeni, preden se potečejo dovoljeni roki za pokritje dridnotskih stroškov. Vsi štirje dridnoti bodo dodelani v treh letih, med tem ko potečejo roki za stroške šele v petih letih!

Kaj je povod, da nas priganja Nemčija tako silno na izgradbo naše vojske — v Konopištu so se namreč v senici lepih rožnih grmov pomenkali tudi o nujnosti izgradbe našega zračnega brodogoja? Nemški imperializem, ali pravzaprav kapitalizem, se hoče razširiti, to je povod.

Kljub temu, da je Nemčija bolj oddaljena od Balkana kakor Avstrija, je Balkan za Nemško industrijo in trgovino vse bolj ploden trg nego za Avstrijo in sicer za to, ker je grof Berchtold tako ženalen zunanji politikar. Tudi v Rumuniji je mnogo nem-

škega kapitala, zlasti v petrolejski produkciji. Več kakor polovica kapitala, investiranega v rumunjski petrolejski industriji, je iz Nemčije. Prav tako je tudi v Turčiji. Čeprav se je močno skrčila turška posest v Evropi, ima pa Turčija v Mali Aziji bogata ozemlja, ki jih bo izropal nemški kapital. Nemški kapitalizem se razteka na vse strani in išče kompanjona, ki naj bi ga ščitil pred konkurenco ruskega in francoskega kapitala. Konkurenca ni le huda, tamveč lahko tudi prav močno zarožlja. Edini kompanjon, na katerega se zanese Nemčija brez skrbi, je Avstrija, saj je vojaška velesila, meji neposredno na Nemčijo, ni v gospodarskem oziru nevaren konkurent in mora biti še vesela, če dovolijo industrijske velesile, da pobirajo avstrijski kapitalisti njene ostanke.

Kakor dobro dresiran kužek sluša Avstrija svojega varuha Nemčijo. Gradili bomo dridnote, leta 1918. bomo imeli tudi že kompletno zračno brodogoje, vsako leto bo več ljudskih sinov po karnah, delavstvo bo izkravalo vsled vedno višjih indirektnih davkov in carin, in vse le za to, da bo nemški kapitalizem v senici bajonetov in topov brezskrbno grabil in za zahvalo morda prav nemisljeno izkoriščal avstrijske proletarce. Taki so sadovi prijateljskih zvez med kapitalističnimi in militarističnimi državami.

Škof na carinski meji.

Pred kratkim so listi pripovedovali zgodbinco, ki jo je kardinal Kopp nekoč sam pripovedoval pri nekem omizju. — Koppova škofija v Vratislavi (pruska Šlezija) sega preko meje v avstrijsko ozemlje. Kardinal je na Českem imel svoj grad Johannabad, kamor je redno zahajal na letovišče. Obenem je seveda nadzoroval škofijo. Mož pa je bil vajen gotove vrste vina, ki ga ni hotel pogrešati. Ko se je nekega poletja zopet selil na Česko, je imel na prtljajnem vozu s seboj dvesto botličk vina domačega pridelka. Šele ob meji se je domislil, da mu to vino utegne priti drago. Ker seveda tudi kardinalu ne ugaja, da bi bogatil državo, je začel premišljevat, kako bi se mogel izogniti nepotrebnemu izdatku.

Carinskim uradnikom seveda ni mogel zatajiti sumljivega blaga. Zato pa je tem zgovornejšo začel dokazovati, da je to njegov lastni pridelek in da ga prepelje v svojo lastno hišo, ker ga bo sam pil za časa svojega bivanja na Českem. Uradnik, in vrhutega še carinski uradnik, seveda ni smel prikrajsati države; ravnotako se pa tudi kot katoličan ni mogel odločiti, da bi užalostil svojega višjega pastirja. V tej zadregi pa mu je prišla rešilna misel: Uradnik: "Eminenca je na potovanju?"

Škof: "Da, moj sin." Izgledalo je, kot da bi imelo slediti še eno vprašanje, ki pa je izostalo. Na kratko in navidezno popolnoma na jasnem sam s seboj, je uradnik nato odgovoril: "Rešeno! Gre kot popotnica."

Gubizoj se, je kardinal tej zgodbi še dodal, da je marsikatero leto s seboj vzel svojo popotnico, ne da bi ga grizla vest.

Prav čedno, pravimo, in ničesar drugega.

POZOR ROJAKI!

Ako ste kupec za zemljo ali farmo, ne ozirajte se na pretirane in vabljive oglase različnih zemljiških agentov, v katerih vam vsakovrstne stvari obljubujejo, kakor stalno delo, brezplačno stavljanje in dščenje zemlje in druge vabljive preteze katerih sploh ne morejo in ne nameravajo spoznati. Veliko denarja in dragocenega časa si bodejte prihranili ako pišete po natančen in resničen popis zemlje, kraja, kupnih pogojev, mapo izključno samo slovenske farmske naselbine v Wausaukee, Wis., kjer ima že mnogo rojakov kupljeni svet in jih je že lepo številno naseljenih. Tam je svet prav rodovit in rodi vsakovrstne poljske pridelke, ravno tako raznovrstno sadje in vinsko trto. Ta svet se nahaja tik prijaznega mesta, šol, mlekarne, banke, trgovin, žage, železniške postaje in mnogo drugih podjetij.

Priporočamo rojakom, kateri želi biti dobro in pošteno postrežen dobiti dober in rodovit kos zemlje v zdravem in prijaznem kraju ter biti vsestransko zadovoljen, da pišete rojaku A. Mantel, L. Box 221 Wausaukee, Wis. po natančne informacije in mapo tamošnje slovenske farmske naselbine, predno greste kam drugam svet gledati in po nepotrebnem čas in denar tratiti.

edinole zato importirali in ljubili inozemske delavce, ker so delali za manjšo plačo kakor pa domačini. Sedaj pa francoski socialisti od delodajalcev odločno zahtevajo, da morajo "foreignerje" ravno tako plačevati, kakor domače delavce. Ako se to zgodi, potem se bode ljubezen francoskih kapitalistov do inozemskih delavcev takoj ohladila.

Zemljevid Avstro-ogrške, vredne 25c, pošljemo brezplačno; pišite ponj na "Austro-American Line," 2 Washington St., New York, ali pa našim zastopnikom. (Advertisement.)

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po vrstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti. (Advertisement.)

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranecelnik.

Zdravniška preiskava brezplačno — pišite na Dr. W. C. Ohlendorf, M. D., 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeti bolniki naj pišejo slovensko.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatino in srebrnino, obrnite se na nas! A. J. TERBOVEC & CO. P. O. Box 25, Denver, Colo.

ANTON MLADIČ moderna gostilna. Toči pilsensko pivo in vina. Kegljišče. Tel. Canal 4134 2348 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

Socialistične slike in karte.

"Piramida kapitalizma", s slovenskim, hrvatskim in angleškim napisom. "Drvo vsega huđega" s slovenskim napisom. "Zadnji štrajh" s slovenskim napisom. "Prohibicija" s slovenskim napisom. Cene slike: 1 tucat 1 cent, 1 tucat 1 cent, Poštne stroške krije svetovni INTERNETIONAL 1311 E. 6th

Najboljše

obdelane in neobdelane FARME v okrajih Rusk in Chippewa, Wisconsin, blizu hitro nepredujočih mest Ladysmith s 5000 in Chippewa Falls s 10,000 prebivalci.

Ozemlje križata dve glavni železniški progi na Duluth in Minneapolis. Vsa okolica že gosto naseljena, kar je najboljši dokaz za dobroto naše zemlje. — Težka ilovnata črna prst, ki se redkokje drugod dobi. Kupilo je tam že več Slovencev, ki so polni hvale nad cvetočimi pokrajini.

SLOVENSKA NASELBINSKA DRUŽBA. 198—1st Ave., Milwaukee, Wis. (Advertisement.)

CARL STROVER Attorney at Law Zastopa na vseh sodiščih. Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah. St. sobe 1009 133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL. Telefon: Main 3989

MODERNA GOSTILNA, kjer se toči sveže Duluth Moose & Rex pivo. Skubic in Orašem, lastnika. (5m) Aurora, Minn.

ALOIS VANA — izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1408

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA. NIZKE CENE. Velike ugodnosti: električna luč, izvrstna kuhinja, vilo zastoj, kabine tretjiga razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka: Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike

PHELPS BROS. & CO. Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York. ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi.

POZOR! SLOVENC! POZOR! SALOON s modernim kegljščen

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba to borna. — Vsem Slovencev svetovni Slovanom se

MARTIN 1625 E. 6th

Mutilated

KROJAKI dela obleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Obleke zlika takoj sproti med tem, ko vi čakate. 3129 Broadway, St. Louis, Mo.

BELL PHONE 1318 FISK MATIJA SKENDER SLOVENSKI JAVNI NOTAR ZA AMERIKO IN STARI KRAJ 5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

RAVNOKAR JE IZŠLA KNJIZICA "Katoliška cerkev in socializem." Knjizica obsega 52 strani. Komad 10c. Socialistični klubi in posamezniki, ki naroče nad 25 komadov dobe 50 proc. popusta. Naroča se pri upravnistvu Proletarca.

M. A. Weisskopf, M. D. Izkušen zdravnik. Ureduje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neuraduje. Tel. Canal 476. 1801 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

Važno vprašanje! Do mi opravi najbolje in najceneje! Konzularne, starokrajске, sodnijske in vojaške zadeve. JAVNI NOTAR Kaker 207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

